

Helyi Óvodai Pedagógiai Program

2018.

Kakucsi Kökörcsin Óvoda és Konyha

Kakucs

Intézmény OM - azonosítója: 032999	Intézményvezető: Spanyolné Elek Györgyi
Legitimációs eljárás	
.../2018. () határozatszámon elfogadta: Spanyolné Elek Györgyi <i>nevelőtestület és alkalmazotti közösség nevében</i>	Véleménynyilvánítók: Czeglédiné Száraz Márta <i>szülők közössége nevében</i> Egyetértését kinyilvánító: Dr. Kendéné Toma Mária <i>fenntartó nevében</i>
Ph	
A dokumentum jellege: Nyilvános Megtalálható: Az intézmény honlapján, kifüggesztve a faliújságon.	Érvényes: A kihirdetés napjától 2018. 09. 03. visszavonásig

TARTALOMJEGYZÉK

1. AZ ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAM TÖRVÉNYI HÁTTERE	4.
2. AZ ÓVODA JELLEMZŐ ADATAI	5.
3. BEVEZETÉS.....	6.
4. HELYZETELEMZÉS A KAKUCSI KÖKÖRCSIN ÓVODÁBAN	7.
5. ÓVODÁNK ARCULATA	11.
6. A TEVÉKENYSÉGGÖZPONTÚ PROGRAMCÉLJA ÉS FELADATAI.....	13.
6.1. A szükségletek szerepe a nevelési cél elérésében.....	15.
6.2. A tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében	17.
6.3. A képességek szerepe a nevelési cél elérésében	18.
7. A TUDATOS FEJLESZTÉS FELTÉTELEI	19.
8. A FEJLESZTÉS TARTALMA.....	20.
8.1. Játék és tanulási tevékenység	21.
8.2. Társas, közösségi tevékenység.....	26.
8.3. Munkatevékenység.....	27.
8.4. Szabadidős tevékenység.....	29.
9. A KOMPLEX FOGLALKOZÁSOK RENDSZERE.....	30.
9.1. A társadalmi érintkezést megalapozó komplex foglalkozások	30.
9.2. A társadalmi gyakorlat belső összefüggéseit tükröző	34.
komplex foglalkozások	
9.3. Művészeti tevékenységek.....	38.
9.4. Az egyén társadalmi feladatait tudatosító, képességeit	43.
fejlesztő ismeretek, tevékenységek	
10. A NEVELÉS TERVEZÉSE ÉS IDŐKERETEI	45.

11. AZ ÓVODA HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI, EGYÉB RENDEZVÉNYEI, JELES NAPJAI	49.
12. GYERMEKVÉDELEM	50.
12.1. Kompetencia szintek a gyermekvédelem területén	51.
12.2. Tevékenység, melyekkel a fenti feladatok megvalósíthatók feltételek biztosítása terén	52.
12.3. Integrációs feladataink	53.
13. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE	55.
13.1. Az óvoda és a család kapcsolata	55.
13.2. Az óvoda és a fenntartó kapcsolata	56.
13.3. Az óvoda és az iskola kapcsolata	58.
13.4. Egyéb kapcsolatok	58.
14. INKLUZIÓS FELADATAINK	59.
14.1. A sajátos nevelést igénylő gyermek befogadása és fejlesztése	59.
14.2. A sajátos nevelési igényű gyermek ellátása	60.
14.3. Migráns gyermekek interkulturális nevelése	62.
15. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK	63.
16. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	64.
17. FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM	65.

1. AZ ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAM TÖRVÉNYI HÁTTERE

- A kormány 137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelete
- az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363 /2012. (XII. 17.) Korm. rendelet módosításáról
- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. Törvény
- A kormány 363 /2012. (XII. 17.) Korm. Rendelet az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 2003. évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011. évi CLXXIX. Törvény a nemzetiségek jogairól
- 1997. évi XXXI. tv. a Gyermek védelemről és gyámügyi igazgatásról
- Az 1998. évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- A Kakucsi Kökörcsin Óvoda és Konyha hatályos Alapító Okirata

2. AZ ÓVODA JELLEMZŐ ADATAI

Az intézmény neve:	Kakucsi Kökörcsin Óvoda és Konyha
Címe:	2366 Kakucs, Székesi u.3.
Telefonszám:	29/376-077
Fax:	29/376-077
Az óvoda fenntartója:	Kakucs Község Önkormányzat
A fenntartó címe:	2366 Kakucs, Fő u.20.
Telefonszáma:	29/576-031
Az óvoda alapító okiratának a száma:	1/2017.

A pedagógiai program:

- készítője az intézmény nevelőtestülete
- benyújtója Spanyolné Elek Györgyi óvodavezető

Alaptevékenység

Az óvodai nevelés országos alapprogramja a hazai óvodai nevelés történet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, Magyarország Alaptörvényének értékeit és Magyarország által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeket figyelembe véve – meghatározza a magyarországi óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit.

Az óvoda a közoktatás szakmailag önálló intézménye. Feladata a 3-6-7 éves korú gyermekek óvodai nevelése, gondozása, testi, lelki szükségleteinek kielégítése, a családi nevelés kiegészítése.

Az óvoda fő funkciói a szociális, óvó-védő, nevelő, személyiségfejlesztő, az egészséges életmód kialakítását célzó, továbbá az érzelmi nevelés ill. az értelmi fejlesztés megvalósítására vonatkozó funkció.

A gyermek 5. életévétől, 2015. szeptember 1.-től a gyermek 3. életévétől kezdve az óvodai nevelés keretében zajló, kötelező, felkészítő foglalkozások tartása, legalább napi négy órában. Az óvoda- az illetékes szakértői bizottság javaslata alapján – a többi óvodáskorú gyermekkel együtt nevelhető testi, enyhe értelmi, beszéd és más fogyatékos gyermekek ellátását biztosítja.

Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés feladatai az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösség nevelés,
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

Ezen belül:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése,
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése,
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése,
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése,
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés szokásainak alakítása,
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása,
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása.

Az intézmény működési területe

Kakucs községben az állandó és ideiglenes bejelentkezéssel rendelkező lakosok gyermekei részére ellátja az óvodai feladatokat, nem kizárva ezzel más községek óvodáskorú gyermekeit sem, feltéve, ha ez a község óvodai férőhely igényét nem sérti.

Az intézmény jogállása

Az óvoda önálló jogi személy. Vagyonával és költségvetésével fenntartói ellenőrzése mellett gazdálkodhat.

A munkáltatói jogokat az óvoda vezetője gyakorolja.

Óvoda csoportok száma: 5

Az óvoda férőhelyek száma: 125

3. BEVEZETÉS

Intézményünk a köznevelési rendszer szakmailag önálló intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család, a mi feladatunk az, hogy – szükség szerint olykor a hátrányokat kompenzálva- minden gyermek számára egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelést biztosítsunk.

Az egyéni bánásmód elvét alkalmazva csökkentjük a meg lévő hátrányokat, nem adunk helyet semmiféle előítéleteknek.

Óvodánk Tevékenységközpontú Programjával, meglévő személyi, és tárgyi feltételekkel biztosítja a gyermekek fejlődését.

A Tevékenységközpontú óvodai program, mint elnevezéséből is kitűnik, középpontba állítja a gyermeki tevékenységre épülő nevelést és ezt az elvet a teljes nevelési folyamaton keresztül, kiemelten kezeli.

A Tevékenységközpontú Óvodai program gerincét Gáspár László pedagógiai rendszerének óvodai körülmények közötti alkalmazása alkotja. Ez a pedagógiai rendszernevelés gyermekközpontú, amely a tevékenységeken keresztül és a tevékenységek által történő nevelést tekinti alapvető feladatának. A tevékenységközpontú program a közoktatás valamennyi elemét (óvoda, általános iskola, középiskola) magába foglaló rendszer első láncszeme.

4. HELYZETELEMZÉS A KAKUCSI KÖKÖRC SIN ÓVODÁBAN

Községünk egyetlen, öt csoportos óvodája vagyunk. Létszámunk az utóbbi években a tanév folyamán gyakran változik, mivel elég sok a faluba a beköltözés, illetve elköltözés. Az utóbbi években egyre nő a létszám.

Gyerekeink eltérő szociális háttérrel rendelkeznek, de túlnyomórészt nehéz szociális körülmények között, a létminimum körüli vagy alatti az egy főre jutó átlagkereset a családokban.

Adatainkban kitűnik, hogy a legtöbb család valamilyen szociális támogatásra szorul, ezért a gyermekvédelem kiemelt szerepet játszik munkánkban. Rendkívül jó a kapcsolatunk a fenntartóval, gyermekorvossal, védőnővel, fogorvossal, családgondozóval, nevelési tanácsadóval.

Folyamatos kapcsolattartással segítjük egymás munkáját.

A hátrányos helyzetű családokkal igyekszünk rendkívül jó kapcsolatot kialakítani, annak érdekében, hogy elfogadják segítő szándékunkat, tanácsainkat. Ők azok, akik általában ingerszegény környezetből jönnek, az elemi egészségügyi, közösségi szokásaik hiányoznak. Meggyőzéssel próbáljuk elérni, hogy 3-4 éves korban hozzák be gyermekeiket az óvodába. Nyaranta behívjuk őket az óvodába egy kis beszélgetésre. A Köznevelési törvény 2015. 09. 01.-től kötelezi is az szülőket.

Fontos feladat határtalan türelemmel kialakítani az egymáshoz való alkalmasság képességét, és elfogadtatni a segíteni akarást: Sajnos elég ellenséges a viszony- a cigány és a "magyar" lakosság között és ezt kezdetben behozzák az óvodába is. Gyakori beszélgetéssel, családlátogatásokkal hamar pozitív eredményeket értünk el. 2-3 hónap alatt a gyerekek elfogadják egymást. A cigánygyerekek szokásai sokkal hamarabb alakulnak ki, hisz élvezik a komfortot, megismerik a WC, csap használatát, a helyes étkezési szokásokat. Itt legfontosabb a szülő-óvónő jó kapcsolata.

Gyerekeink nagyon hamar toleránsakká válnak a mássággal szemben.

Alapító okiratunk módosításával lehetőség nyílik intézményünkben az integrált nevelésre. Ezen belül a beszédhibás és enyhe fogyatékos gyerekek szocializálására teremtettük meg a feltételeket. Tapasztalataink alapján ilyen esetben rendkívül sokan adnak, illetve kapnak egymástól.

Jó a kapcsolatunk a fenntartóval.

A szülők, a lakosság, valamint a községünkben működő vállalkozók hozzáállása folytán óvodánk felszereltsége nagyon jónak mondható. Anyagi támogatásaikkal, társadalmi munkákkal nagyon sokat segítenek és büszkéek erre az intézményre.

Ebben nagy szerepük van az itt dolgozó óvoda-pedagógusoknak, valamint a technikai személyzetnek.

Személyi feltételeink jónak mondhatók, a törvényi elvárásoknak megfelelően minden státusz képzett óvoda-pedagógussal van betöltve. Dajkáink szakképzettek, ezen kívül takarító, óvodatitkár és pedagógiai asszisztens segíti munkánkat. Heti 7 órában logopédust, igény szerint konduktort biztosítunk az arra rászoruló gyermekeknek.

Személyi feltételeink megfelelnek a programunkban megfogalmazott elvárásoknak.

Óvodapedagógusok:

NÉV	MUNKAKÖR/ SZAKVIZSGA	DIPLOMASZÁMA	DIPLOMASZERZÉS HELYE
Spanyielné Elek Györgyi Óvodavezető	Óvodapedagógus Minőségfejlesztési szakvizsga Közoktatási Vezető szakvizsga	59/1986 MINF-II/17/2003 BME: 12903, PTB063746	Kecskemét Budapest Budapest
Nagy Henrietta Óvodavezető- helyettes,	Óvodapedagógus Fejlesztőpedagógus szakvizsga	L-12/1998 FO22/2007	Szekszárd Budapest
Adamicza Zoltánné	Óvodapedagógus	11234/2006	Szarvas
Roskóné Erős Mária	Óvodapedagógus Környezeti Nevelés szakvizsga	9614/1999 1659/2013	Szarvas Szarvas
dr. Zöldiné Bárdos Brigitta	Óvodapedagógus Felsőfokú Gyógypedagógiai Asszisztens	248/1995 10-60/1996	Budapest Budapest
Prohászka Csabáné	Óvodapedagógus	65/1986	Kecskemét
Kohanné Kloczka Marietta	Óvodapedagógus	9/2002	Kecskemét
Fajthné Szabó Melinda	Óvodapedagógus Fejlesztő, differenciáló pedagógiai szakvizsga	302/2007-L 6036/2015	Vác Kecskemét
Kecskés Vivien	Óvodapedagógus	12477/2015	Szarvas

Pedagógiai munkát közvetlenül segítők:

NÉV	VÉGZETTSÉG	OKLEVÉL SZÁMA	SZERZÉS IDEJE, HELYE
Mikolics Noémi	Csecsemő- és gyermeknevelő, gondozó Gyermek- és ifjúsági felügyelő	CS01/25/2012 GYIF- 04/08/2012.	2012. Budapest 2012. Budapest
Kovácsné Gergely Mariann	Pedagógiai asszisztens- munkaköre óvodatitkár	6/00/13/05/13	2013. Ráckeve

Dajkák, takarító:

NÉV	VÉGZETTSÉG	OKLEVÉL SZÁMA	SZERZÉS IDEJE, HELYE
Elek Jánosné	Óvodai dajka	950/1993.	1993. Dabas
Takácsné Jakab Erika	Óvodai dajka	3/2-790/2008.	2008. Budapest
Szücsné Szabó Bernadett	Óvodai dajka	5/00/787/10.	2010. Budapest
Csernák Evelin	Gyógypedagógiai asszisztens- munkaköre dajka	1604/2010.	2010. Budapest
Takácsné Kucsák Erzsébet	Óvodai dajka	128759/16/2017	2017. Budapest
Buzek Mária Ilona	Óvodai dajka	90926/04/2015	2015. Budapest
Rapcsák Jánosné	Takarító		

Fejlesztést segítő szakemberek:

NÉV	VÉGZETTSÉG	OKLEVÉL SZÁMA	SZERZÉS IDEJE, HELYE
Balázs Györgyné	Logopédus	287/1985	1985. Budapest
Némethné Pörtl Annamária	Konduktor	37/2005	2005. Budapest
Pap Gyuláné	Gyógypedagógiai tanár	287/1986	1985. Budapest

Óvodánk tágabb környezete

Az óvoda épülete községünk szélén helyezkedik el, távol a forgalmas főúttól, tehát csend és nyugalom vesz körül bennünket. Sétákra, kirándulásra széleskörű lehetőségeink vannak: közelben található erdő, mező, víz.

Gyakori természetjárással ismertetjük meg a gyerekeinket tágabb környezetünkkel, megtanulják védeni a fákat, bokrokat, megismerik az élővilág parányi lényeit.

Hagyományná vált a társadalmi ünnepek mellett a természeti ünnepekről való megemlékezés:

- október 4.-Állatok világnapja,
- március 22.- Víz napja,
- április 22.- Föld napja,
- május 18.-Madarak-fák napja,
- június 5.- Környezetvédelem világnapja

Környezetünkkel természetes körülmények között ismerkedhetünk, hiszen közelünkben megtalálható mindenféle házi állat. A közeli gyümölcsösben, földeken tevékenyen részt vehetünk a munkákban, betakarításban. Kora tavasztól késő őszig figyelemmel kísérjük a kertekben, határban zajló munkákat. A kerti munkát egy-egy gyerek otthonában gyakoroljuk. (veteményezés, betakarítás, stb.) Az óvoda udvarának rendezésében tevékenyen részt vesznek gyermekeink.

Aktívan részt veszünk a falu kulturális rendezvényein (szüreti felvonulás, augusztus 20., advent, nyugdíjasok napja, falunap).

Óvodásaink kis műsorai a kedvenc színfoltja ezeknek a rendezvényeknek.

Óvodánk tárgyi feltételei

A törvény által előírt minimális eszköz és felszerelés jegyzékben foglaltaknak teljesen megfelelünk. 2010. szeptemberétől átvehettük a teljesen felújított, tornaszobával és egyéb kiegészítő helyiségekkel rendelkező intézményt.

Tágas, napos csoportszobák állnak a gyerekcsoportok rendelkezésére. Minden csoport külön öltözővel, mosdóval rendelkezik.

2014. nyarán újabb csoportszobával bővült intézményünk, melyet az idei nevelési évben kezdtünk el használatba venni.

Udvarunk rendkívül tágas, egybefüggő és nagyon jól átlátható elegendő hely van gyerekekünk mozgásigényeinek kielégítésére, valamint mozgásuk és ügyességük fejlesztésére megfelelő udvari játékaink vannak.

Tágas fedett részünk van, mely esős időben is biztosítja a szabadban végzett mozgást. Eszközeink, tárgyi feltételeink programunk megvalósításához jelenleg rendelkezésünkre állnak, de ezek folyamatos karbantartást, pótlást igényelnek.

Az udvar jellege megfelel az egészséges életmód kialakításához, fejlesztéséhez: van homokos, füves, kavicsos, betonos terep.

Óvodánknak van saját konyhája, amely megkönnyíti az étkezések megfelelő kialakítását, valamint a rugalmas napirend alkalmazását.

Rendelkezünk a legszükségesebb technikai eszközökkel is (telefon, tv, vetítő, számítógép, csoportonként CD lejátszó)

Megfelelő mennyiségű és minőségű játékállományunk van, melyek között főleg a természetes anyagokból készületeket részesítjük előnyben.

Az utóbbi időben nagy hangsúlyt fektettünk az olyan eszközök beszerzésére, amely a gyermekek tartását, mozgását fejleszti.

Összességében a személyi és tárgyi feltételeink adottak ahhoz, hogy azokat a célokat, amelyeket helyi programunkban kitűztünk, hatékonyan megvalósíthassuk, és környezetünk elvárásainak megfeleljünk.

5. ÓVODÁNK ARCULATA

Óvoda- és gyermekképünk

Óvodánk gyermek- és nevelésközpontú.

Nevelésünk tudatos hatásaival segítjük a gyermekek személyiségének sokoldalú fejlődését.

Tiszteletben tartjuk a gyermekek életformáját, a játékhoz, mozgáshoz való tevékenységet az óvodás gyermek alapvető életmódjának tekintjük.

Az óvodai közösségek értékítélete alakítja az egyén, a csoport környezeti attitűdjét, a környezet pedig visszahat az egyénre, alakítja értékrendjét. Erre nagy szükség van, mert gyermekeink rendkívül változó szociális háttérrel rendelkeznek, legtöbbjük alacsony iskolázottságú szülők gyermeke. Bár az utóbbi években ez változik, lassan, de csökken a hátrányos helyzetűek száma.

A környezettel való ismerkedés óvodai nevelésünk egészében érvényesül, áthatja az óvodai életet.

E folyamatban a gyermekek egyénenként változó életmódbeli lehetőségeinek figyelembevételével alakítjuk ki az egészséges életmód szokásait, a mozgás kielégítésére, mozgás fejlesztésére törekszünk. Megalapozzuk a környezettel való pozitív viszonyt és a megfelelő magatartásmódokat. Az egymás iránti tiszteletre, együttműködésre, az értékek megbecsülésére, felelős cselekvésre nevelünk.

Óvodánk a családok felé nyitott, velük együtt kölcsönösen kiegészítve, segítve egymást, esetenként meggyőzést alkalmazva nevelünk.

Magatartásunk a szülők felé toleráns és a gyermekek érdekében kezdeményező.

Bevonjuk a szülőket az óvodai életbe és igényeikkel, igényeikhez mérten támogatást nyújtunk a családi neveléshez.

A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

A hazájukat elhagyni készülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

Küldetésnyilatkozatunk

Óvodánk dolgozói vallják, hogy gyermekeinket változatos és érdekes tevékenységeken keresztül lehet sokoldalúan fejleszteni.

Ezért programunk egyaránt épít az óvodapedagógia tradicionális értékeire, intézményünk, községünk hagyományaira, gyakorlatára és partnereink igényeire.

Óvodapedagógusaink célja olyan érzelmileg gazdag gyermekek nevelése, akik a településhez kötődnek, igényes környezetükben jól tájékozódnak, az új iránt fogékonyak, érdeklődők, önmagukat értékelni tudják, másokkal együttműködni képesek.

Tudatosan és tervszerűen végzett munkánk során sokfajta játékos tevékenység által a gyermekek fejlesztése az óvodai élet egészében zajlik.

A gyermeki személyiségből, - a játékból kiindulva olyan nyugodt, derűs, légkört biztosítunk, amelyben a résztvevőket szeretet és tisztelet övezi.

Óvodai nevelésünk alapelvei és értékei:

- a gyermek nevelése a család joga és kötelessége. Az óvoda kiegészítő, segítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be. Átmenetnek tekintjük az óvodai nevelést a családi, bölcsődei és az iskolai nevelés között
- pedagógusaink megismerik és figyelembe veszik a családok eltérő nevelési szokásait
- a nevelőközösség alapelvnek tekinti a gyermek szeretetét, tiszteletét, elfogadását, fejlesztettségét
- az elfogadó, segítő, támogató óvodai dolgozók személyisége és példaadása meghatározó
- biztonságot sugárzó felnőtt-gyermek, gyermek-gyermek kapcsolat, melyet pozitív megerősítés kísér
- a közösségi szokások és szabályok kialakítása és erősítése során a gyermeki autonómia tiszteletben tartása
- a gyermekek fejlődésének segítése az egyenlő hozzáférés biztosításával
- önállóságra nevelés
- az együttműködésre, kölcsönös tiszteletre, bizalomra, megértésre, türelemre és gyermeki aktivitásra épülő nevelés
- a gyermekek egyéni fejlettségének figyelembevétele, időt hagyva és adva mindenkinek a folyamatban történő fejlődéshez
- az előítélet-mentes pedagógiai környezet kialakítása, egymás elfogadására, a különbözőségek tiszteletére nevelés
- a szülőkkel együttműködő segítő partnerkapcsolat kialakítása az óvoda teljes dolgozói körének részvételével
- egymás munkájának megismerése és megbecsülése, kölcsönös segítségnyújtásra való törekvés
- óvodánk az élmények és a változatos tapasztalatok színtere, tudatosan beépítve nevelőmunkánkba az óvodát körülvevő kulturális örökség értékeinek megismerését és átadását

- az alkotás, a kreativitás és közvetlen tapasztalás feltételeinek megteremtése és biztosítása
- közös tevékenységek során a gyermekek érzelmi, erkölcsi, értelmi és testi nevelése

6. A TEVÉKENYSÉGGÖZPONTÚ PROGRAM CÉLJA ÉS FELADATAI

A tevékenységközpontú óvodai nevelés a gyermek középpontba helyezését és az óvoda nevelési funkciójának kiteljesítését tekinti alapvető feladatának. A gyermeki személyiséget úgy definiáljuk, mint az egyedi, megismételhetetlen, fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, a belső fejlődés- az érés- sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg.

Az óvoda nevelő intézmény, s mint ilyen a gyermeki személyiség kibontakozásra, nevelésre, fejlesztésre törekszik. Tehát nem csupán "megengedi", hogy a gyermek fejlődjön, nem passzívan szemléli ezt a fejlődést, hanem lehetővé teszi, elősegíti azt, tudatosan tervezett, szervezett nevelési helyzetek megteremtésével. A tevékenységközpontú óvodai nevelés a 3-7 éves korú gyermekek szociális életképességét (életre nevelését) minden későbbi fejlődés alapjaként kezeli, a pedagógiai célok és feladatok centrumában tudatosan az együttműködési és érintkezési képességek fejlesztését állítja, azaz kooperációra és kommunikációra kívánja képessé tenni óvodáskorban a gyermekeket.

A kooperáció és a kommunikáció az adott nevelési intézmény lehetőségei között valamennyi nevelési helyzetre vonatkozóan a következő konkrét tartalmat foglalja magába:

A kooperáció konkrét tartalma

A társas, közösségi és egyéni élet feltételeinek közös összehangolt erőfeszítésén alapuló újratermelése.

A kommunikáció konkrét tartalma

A közmegegyezésre (a konszenzusra) való törekvés mindazokban a kérdésekben, amelyek az együttélés és együttműködés előkészítését, lebonyolítását, ellenőrzését és értékelését szolgálják.

Az óvoda a pedagógiailag segített, ösztönzött szocializáció minél teljesebb megvalósítására törekszik. A kisgyermeknek ahhoz, hogy boldoguljon, meg kell tanulnia beszélni, közlekedni, a környezet adta keretek között tevékenykedni, az eszközöket használni, a társakkal együttműködni, el kell lennie a mindennapi élet adta szerepeket, magatartásmintákat. Ez, akárhogyan is nézzük, komplex életfeladat, a szociális tanulás intenzív formája. Ennek egy részét –eltérő kulturális színvonalon –a családok teljesítik. Az óvoda azonban nem csupán kiegészítő szerepet játszik az elsődlegesen szocializáció folyamatában, hanem arányos fejlesztését, intenzitásának fokozását, magasabb színvonalra emelését is vállalja, azaz: kiegészíti, kiterjeszti, felerősíti a szociális tanulást.

A társadalom és az egyén kölcsönviszonyának valamiképpen a nevelés fogalmában is tükröződnie kell. Felfogásunk szerint a **nevelés** a társadalom számára szükséges egyéni képességek intenzív fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, a mi esetünkben a **tevékenységközpontú óvodai nevelés célja:**

A 3 – 7 éves korú gyermekek társadalmi gyakorlatra való általános felkészítése, amely magába foglalja:

- a. **a teljes gyermeki személyiség fejlesztését** a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül.
- b. **az életre való felkészítést** a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül.

Ez a nevelési program – az óvodás gyermek szociális életképessége növelése érdekében – fejlesztő hatásokban gazdag nevelési helyzetek megteremtését feltételezi. A nevelési alaphelyzet mindenekelőtt az adott nevelési intézményre jellemző tevékenységek, együttműködési formák, kapcsolatok, fejlesztő hatások és fejlődési lehetőségek összefüggő rendszerében létezik kompetencia alapú fejlesztések által, amely magában foglalja:

- A gyermekek környezetben való tájékozódásához szükséges ismereteket,
- A gyermekek tevékenységeihez és a világban való eligazodáshoz szükséges képességeket,
- A szocializációhoz és megélhetéshez szükséges pozitív attitűdöket.

A nevelés, mint „tudatos értékválasztás” a nevelési helyzetekben beépített tevékenységek által valósítható meg, hiszen a gyermek állandó tevékenykedés közben fejlődik. A gyermeki megismerés alapja 3 – 7 éves korban a folyamatos érzékelés, tapasztalás és cselekvés, ezért a nevelési alaphelyzetbe szervesen beilleszkedő rendszeres tevékenységeket úgy kell értelmeznünk, mint a pedagógiaileg meghatározott szocializáció igazi determinánsait.

A tevékenységközpontú óvodai program nem egyoldalú gyermekközpontúságot hirdet, nem abszolutizálja a gyermeki szükségleteket és az óvodáskori adottságokat. Ezeket alapnak tekinti a nevelés alapnormáinak megvalósításához. Programunk vallja, hogy a gyereket minden életkori szakaszban orientálni kell valamire, vezetni kell valahova.

Mire orientálható az óvoda? A szélesen értelmezett életfeladatokra. Az óvoda feladata tehát nem szűken vett iskolai feladatokra való felkészítés. Mi azt állítjuk, hogy az életfeladatokra orientálás az igazi tennivaló. Azt mondjuk, hogy az életre való felkészítés csak valóságos tevékenységek, csak a tevékeny életre alapozott nevelőmunka útján valósítható meg.

A nevelési cél elérésének feltételei

Programunk kitűzött nevelési célját a gyermek szükségleteinek, tevékenységeinek és képességeinek figyelembevételével, a gyermek egyéni adottságaiból kiindulva lehetséges megvalósítani.

Nevelőtestületünk a személyiség mibenlétét az alábbiakban látja:

A személyiség külső hatásokra kialakult belső feltételeknek, valamint öröklött adottságoknak, lehetőségeknek az egyénen belül kialakult olyan egyedi, egyszeri és megismételhetetlen integrációja, amely meghatározza a viszonyulást, alkalmazkodást a környezethez.

Kiemelt jelentőséget tulajdonítunk a gyermeki személyiség komplex fejlesztésének:

- a (tanult) motívumok kialakításának, mivel a motívumok segítik az embert döntései meghozatalában
- a képességek fejlesztésének, mert a képességektől függ a döntések kivitelezésének eredményessége.

6.1. A szükségletek szerepe a nevelési cél elérésében

A gyermek fejlődő személyiség, ezért a gyermeknek sajátos, életkoronként, életkori szakaszonként és egyénenként változó testi, lelki szükségletei vannak. A szükségletek kielégítésébe a gyermeki személyiség alakulásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van. A környezeti hatások közül a család szerepe igen jelentős, hiszen a család az első szocializációs színtér, amely a kisgyermeket formálja. A családi hatások a legtöbb esetben nem tudatosan tervezettek, sokkal inkább jellemző rájuk, hogy spontán módon valósítják meg a „társadalomba való bevezetés” feladatait. Természetesen a különböző kultúrájú családok másként viszonyulnak a gyerekekhez, a gyerekeknek a családban elfoglalt helyéhez és más-más szerepet szánnak neki a családi életben belül.

A családi nevelés mellett az óvodának igen nagy szerepe van (lehet) az elsődleges szocializáció során. Az óvoda nagy előnye a családdal szemben, hogy a családnál tágabb, tagoltabb szocializációs erőteret hozhat létre. Tudatosan alakítja, építi, kombinálja azokat a nevelő hatásokat, amelyekben az együttműködés és a társas érintkezés elemi formái integráns egységet, szerves, kölcsönös kapcsolatot alkotnak. Az óvoda tehát nem a spontán szocializációnak, hanem a pedagógiailag determinált szocializációnak a színtere, ahol az elemi kooperációs és kommunikációs formák tudatos kibontakoztatása folyik. Az óvodáskorú gyermekek érzelmi állapotát, befolyásolhatóságát nagymértékben az a családi atmoszféra határozza meg, amelyben élnek. Az érzelmi alapigények kielégítése, pl. a biztonságérzet, védettségérzet a feltétele annak, hogy a gyermek a környezete iránt érdeklődést mutasson, kezdeményezzen, más emberekhez is kötődjön. Az óvodapedagógus nagyon eltérő érzelmi kívánalmakkal találkozik. Az óvodában a gyermek egyéni igényeit megértéssel fogadni, és empátiakészséget mutatni ugyanúgy hozzátartozik az érzelmi neveléshez, mint a kiegyensúlyozott, harmonikus alaphangulat kialakítása. Az olyan óvodai atmoszféra, amelyik a gyermek boldog alaphangulatának kifejlődéséhez és ezzel együtt a másik megértéséhez. Azok a gyerekek pedig, akik viselkedési nehézségekkel és zavarokkal küzdenek (agresszivitás, gátlás), különösen sok fegyelmet és megértő nevelői magatartást igényelnek.

Az érzelmi az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés feladatai

- A szeretet és kötődés képességének fejlesztése
- A mások iránti tisztelet, megbecsülés érzésének fejlesztése
- Erkölcsi morál: az együttérzés, a segítőkészség, a figyelmesség fejlesztése
- Az élménybefogadás képességének fejlesztése
- Az érzelmek kifejező képességének fejlesztése
- Az ösztönök és az érzelmek irányításának fejlesztése
- Önfegyelem, önállóság, feladattudat, szabálytudat fejlesztése
- Az érzelmi zavarok tompítása, leépítése
- Szociális érzékenység fejlesztése
- A gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érik.
- Az óvoda alkalmazottai és a gyermekek közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.

- Az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását.
- Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy meg ismerje szűkebb és tágabb környezetét, ezzel a nemzeti identitás tudatát fejleszti.
- A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvoda pedagógus az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.

A gyermekek felé közvetítendő erkölcsi értékek:

- Ha szeretünk valakit, akkor szeretünk vele lenni, beszélgetni vele és meghallgatni mindazt, amit mond. Legyen mindig nyitva a szívünk a szeretetre.
- Az egymással való kommunikálás során fontos, hogy hogyan szólunk egymáshoz. Boldog lehet az az ember, aki csendesen, nyugodtan meg tudja oldani a maga gondjait, feladatait, aki ura önmagának, háborgó érzelmeinek és szavainak.
- Megvan mindennek az ideje. A munkának a pihenésnek az ünneplésnek és ezáltal az egymásra figyelésnek is. Az ünnepnap érték. Ha ezt jól éljük meg, akkor magunkkal vihetjük ennek a napnak az erejét, lendületét a hétköznapjainkba.
- Mindenkinek nagyon mélyen a szívébe van ültetve a szülők, a vérszerinti rokonok iránti tisztelet és szeretet, amit tudatosan kell ápolnunk. Odafigyeléssel, szófogadással tartozunk szüleinknek.
- Különösen fontos a körülöttünk lévő emberi, állati, növényi élet tisztelete. Nemcsak a saját életet és egészséget, hanem a környezetünkét is szeretni kell. Kerülni kell mindazt, ami veszélyezteti a környezetünket!
- Különleges emberi érték az őszinteség.
- Tartsuk tiszteletben mások tulajdonát, azt kérés nélkül ne vegyük el. Nem szabad visszaélni a bizalommal se, amellyel egy másik ember megajándékozott!
- Fontos az igaz, őszinte szó kimondása, a gesztusok, mozdulatok eredetisége, őszintesége.
- Vegyük észre a rászorulókat, és segítsük őket.

A fejlesztés az után kezdődik, miután a gyermek beilleszkedett a csoportba, jól érzi magát, alapvetően derűs, vidám légkör veszi körül, megismerkedett a felnőttekkel és a gyerekekkel, azaz bátran, biztonságosan mozog az őt körülvevő környezetben. A gyermekek gondozása az óvodai nevelőmunka alapvető feladata: olyan sajátos nevelési feladat, melynek színvonalas megvalósítása nem csak a gyermek személyiségének fejlesztését alapozza meg, de lehetővé teszi annak a kedvező környezeti hatásnak a kialakulását, ami a gyermek további fejlődéséhez nagymértékben hozzájárul.

Az óvodapedagógus feladatai a gyermeki szükségletek kielégítésében

- Az egészséges óvodai környezet megteremtése.
- A nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkör kialakítása.
- A gyermek megfelelő gondozottságának biztosítás (testápolás, öltözködés, étkezéssel kapcsolatos szokások, egészségügyi szokások kialakítása).
- A gyermek alapvető fizikai szükségleteinek kielégítése.
- A gyermek biztonságérzetének erősítése, a felnőttek iránti bizalom kialakítása
- Személyre szabott pozitív értékeléssel a gyermek személyiségének kibontakozásának segítése

6.2. A tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében

A gyermek személyisége és a tevékenysége kölcsönösen egymásra hatva fejlődnek.

A személyiségfejlesztés egyetlen garanciája a széleskörű tevékenykedtetés, a képességek általános fejlesztése.

➤ A tevékenység fogalma:

- Nem más, mint az ember és a környezet pszichológiai kapcsolata

Alapformái: - kognitív- megismerő

- operatív- alkotó (változtató) tevékenység

- Valamilyen belső szükséglet kielégítésének vagy külső követelmény teljesítésének eszköze
- Képesség felhasználás, képességfejlesztés eszköze.

➤ A nevelő hatás belső feltételei:

- Az egyén számára érdekes, a csoport számára hasznos tevékenység legyen
- A célkitűző és a célmegvalósító tevékenység egysége érvényesüljön
- A tevékenységnek legyen eredménye, mert ez biztosít élményt a gyermeknek
- A tevékenységrendszer elégítse ki a gyermekek szükségleteit és a csoportélet valamennyi feladatát.

➤ A nevelő hatás pedagógiai feltételei:

- A tevékenység pedagógiai előkészítése közös feladata az óvodapedagógusnak, dajkának és az egész óvodai környezetnek.
- A tevékenység pedagógiai megszervezése nagy tapintatot igényel (semmit se végezzünk el a gyermekek helyett, de mindenben segítsünk, amikor arra szükségük van).
- A tevékenység pedagógiai értékelése alapvető feladatunk.

➤ A tevékenységek szerepe a fejlesztésben:

A gyermek számára biztosítanunk kell az önállóan megválasztott, belsőből fakadó tevékenységeket. Figyelembe kell vennünk a 3-7 éves korú gyermeki tevékenység jellemzőit.

A megismerési vágy, a kíváncsiság életkori sajátosság. Az életkori és egyéni adottság meghatározza e gyermeki tevékenység minőségét és mennyiségét.

Feltétele: a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, a felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitás fejlesztése.

A különböző tevékenységek nem különülnek el élesen

A tevékenységek gyakorlásával valósítható meg a személyiség, a képesség fejlesztése.

Az óvodapedagógus feladatai a tevékenységek megszervezésében:

- Biztosítsa minél változatosabb, többfajta tevékenység egy időben történő gyakorlásához a megfelelő feltételeket (idő, hely, eszköz, ötletek)
- A tevékenységek megszervezésében támaszkodjon a gyermekek tapasztalataira, aktuális élményeire
- Élmények nyújtásával segítse elő a minél sokrétűbb és minél komplexebb tevékenységformák kialakulását az óvodai csoportban.
- Az óvodában folyó tevékenységekhez való pozitív viszony kialakítása

6.3. A képességek szerepe a nevelési cél elérésében

A tevékenységközpontú nevelés, olyan képességek kifejlesztését jelenti, amelyek a társadalomban létező, elképzelhető pozitív tevékenységek gyakorlásához szükségesek. A társadalmi és egyéni szempontból lényeges képességek két csoportba oszthatók:

- Kooperációs képességek
- Kommunikációs képességek

Az együttműködési és érintkezési képességeket a tevékenységek által fejleszthetjük, gyakoroltathatjuk a mindennapi óvodai élet helyzetében.

A tevékenység több szempontból is bázisa a képességfejlesztésnek

- A tevékenység a kifejlesztett képesség forrása (mivel a képességek tevékenység közben fejlődnek).
- A tevékenység nem csak forrása, hanem célja is a képességek fejlesztésének (a képesség, meghatározott tevékenységekre való alkalmasság).
- A tevékenység a képességfejlesztés eszköze (az adekvát képesség csak konkrét tevékenységek által formálható).
- A tevékenység a kifejlesztett képességek felhasználásának, kifejtésének színhelye (a képességek csak meghatározott tevékenységekben nyilvánulnak meg).

A képesség és a tevékenység annyira mély és genetikus kapcsolatban áll egymással, hogy a reáltevékenységekbe alapozott nevelésnek lehet igazi esélye a sikeres képességfejlesztésre, hiszen minden képesség valamilyen tevékenységre való alkalmasság, és a képességek csak tevékenységekben fejlődhetnek ki és nyilvánulhatnak meg. Ez az általános képességekre is érvényes. Nincs olyan általános képesség, amelynek ne valamilyen konkrét tevékenység lett volna az eredeti forrása. A kommunikációra és a kooperációra való képességet a gyermek a kommunikáció és a kooperáció egymással összefüggő folyamatában a kommunikáció és a kooperáció gyakorlása közben és által szerezheti meg. Ezek kitüntetett képesség osztályok: bár nem tartalmazzák az emberi képességek összességét, magukba foglalják azokat a lényegi képességeket, amelyek a tudatos emberi élet folytatásához elsőrendűen szükségesek. Az emberi képességek összessége több emberformáló folyamat: a szocializáció, a művelődés eredményeként jelenik meg. Az előbbiek azonban itt is aktív szerepet töltenek be: szervezik, rendezik, hatékonyabbá teszik az egyén képességstruktúráját.

Az óvodapedagógus feladatai a képességek fejlesztésében

- Folyamatosan biztosítsa a gyermekek számára, a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségeit
- A folyamatos megfigyelés útján alkosson tiszta képet a gyermek meglévő képességeiről. Ennek ismeretében törekedjen a képességek fejlesztésére.
- A kiemelkedő képességű és részképességek fejlődésében elmaradott gyermekekre egyénre szabott fejlesztési terv alapján gyakoroljon hatást
- Minden gyermek képességét önmagához – a saját lehetőségeihez – viszonyítva igyekezzon fejleszteni.

7. A TUDATOS FEJLESZTÉS FELTÉTELEI

A 3-7 éves korú gyermek fejlesztése a nevelési céloknak megfelelően a nevelési folyamatban valósul meg. A nevelési folyamatban a környezettel való állandó és szoros kapcsolatban zajlik. A nevelési folyamatban a gyermek spontán fejlődése, érése és a nevelési céloknak megfelelő tudatos fejlesztése egymást kiegészítve érvényesülnek. A tudatos fejlesztés az óvodapedagógus által irányított, befolyásolt, de nem kizárólagosan tőle függő folyamat. A társadalmi, gazdasági környezet, a helyi lehetőségek, a gyermekcsoport életkora, összetétele, a szülők igényei mind befolyással vannak a fejlesztés tartalmára. A tudatos fejlesztést az objektív és szubjektív feltételek ugyancsak jelentősen befolyásolják.

Az objektív /külső/ feltételek, mint az óvoda épülete, berendezései, az óvoda udvara a gyermeket körülvevő környezet adottak. A csoportonként előírt játékok, eszközök, a gondozáshoz szükséges eszközök, bútorok az udvar felszereltsége, helységeink, udvarunk mérete, technikai ellátottságunk rendelkezésünkre áll. Ebben a tekintetben a tevékenység központú óvodai nevelési program nem igényel különleges feltételeket.

A tudatos fejlesztés szubjektív feltételei

▪ Az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése

Az aktív nevelés tevékenységközpontú és tevékenységre alapozott nevelés. A hangsúly az aktív kétpólusú együttműködésre kerül. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a gyermeknek éppúgy lehet véleménye, elképzelése, ötlete, javaslata, mint a felnőttnek. Ez komolyan vesszük és beépíthetjük a fejlesztési elképzelésünkbe. A gyermeket ugyanis saját környezete, saját tapasztalatai, élményei befolyásolják, amit nem lehet figyelmen kívül hagyni a nevelés folyamatában, hanem éppen ellenkezőleg ezekre az élményekre, tapasztalatokra szükséges ráépíteni, megtervezni a gyermeki tevékenységeket. A fejlesztés során abból kell kiindulni, ami a gyermeket körülveszi, foglalkoztatja és érdekli. Ezzel válik lehetővé a gyermek aktivitásának bekapcsolása a nevelés folyamatába.

▪ Az óvodapedagógus modell szerepe

A tevékenységközpontú óvodai nevelés az óvodapedagógust kulcsfontosságú szereplőnek tekinti a nevelési folyamatban. A gyermek utánzási hajlamából következően az óvodapedagógusnak kiemelt azonosulást indukáló szerepe van óvodáskorban, de későbbi életkorban is a példa a leghatásosabb nevelő erők egyike. Különösen 3-4 éves korban meghatározó a pedagógus személyisége, hiszen kezdetben a gyermek teljesen kritikátlanul, válogatás nélkül utánoz, kizárólag a szeretet és érzelmileg hozzá legközelebb álló felnőtt kedvéért. Sok múlik tehát azon, milyen értékeket preferál az óvodapedagógus, a gyermek környezete és azon belül elsősorban a család. Gyakran előfordulhatnak érték konfliktusok a család és óvoda között. Ilyenkor az óvodapedagógusunk a rendkívül tapintatosan és kizárólag a gyermek érdekeit figyelembe véve kell közelítenie a megoldás felé. A gyermek már megtanul, és magával hoz bizonyos értéket a családból, melyeket az óvodában is tiszteletben kell tartani. Az óvónő mintegy átveszi, átvállalja a gyermek óvodai életében az anya szerepét. Az ő biztonságot és harmóniát sugárzó egyénisége feltétlenül hatni fog a gyermeki személyiség fejlődésére. Ezért gondoljuk azt, hogy a gyermek harmonikus fejlesztésének alapkövetelménye abból indul ki, hogy a gyermek felnőtt kapcsolat alapja és mintája egész gyermekkoron át a gyermek-szülő viszony. Ebben a kapcsolatban kell az óvónőnek napközben mintegy

helyettesítenie az anyát. A biztonságérzet egyik biztosítója a testi kapcsolat, az ölelés szorossága. Az óvodában még 6-7 éves korban is igénylik a gyermekek a gyakori simogatást, szeretgetést, ölelést. A gyermek és az óvodapedagógus aktív együttműködése a felnőttel is másfajta beállítódást, viselkedést igényel. El kell fogadnia, hogy nem csak ő irányíthatja a gyermeket, hanem a gyermek is hat rá. Kapcsolatuk aktív és kölcsönös. Ez a pedagógusi magatartás feltételezi az önállóság, rugalmasság, döntési képesség, helyzetfelismerő képesség meglétét. Tudomásul kell vennünk, hogy olyan nevelő képes a gyermeket az életre, az önálló gondolkodásra serkenteni, aki maga is rendelkezik ezekkel a képességekkel.

▪ **Az óvónő, a pedagógiai asszisztens valamint a dajka együttműködése**

A tevékenységközpontú óvodai program megvalósítása során a pedagógiai asszisztent és a dajkát a pedagógiai munka közvetlen segítőjének tekintjük. Elengedhetetlen segítői a gyermeket nevelő felnőttnek, aki éppúgy, mint az óvodapedagógus, magatartásával, teljes lényével, beszéd stílusával, öltözködésével hatást gyakorol a kisgyermekre. Ahhoz, hogy a nevelési folyamatban a dajka közvetlenül és tevékenyen részt vehessen, elsősorban arra van szükség, hogy megfelelő szinten tájékoztatva legyen az óvoda és adott óvodapedagógusok nevelési elképzeléseit, módszereit illetően. Tudnia kell, milyen célok érdekében, hogyan kívánják az óvónők a gyermekcsoport fejlesztését megvalósítani. Ez a tudás megsokszorozhatja a felnőttektől kiinduló nevelő hatásokat.

▪ **A környezetben élők hatásai**

Fontos hatást gyakorolhat az óvoda nevelő munkájára, hogy milyenek a környezetében élő emberek.

Az óvoda szolgáltató intézmény. Célkitűzéseit, a szolgáltatást igénybe vevők érdekeinek, elképzeléseinek és szükségleteinek megfelelően kell kialakítani.

Ezért kikérjük a szülők véleményét, felmérjük igényeiket és ezek figyelembevételével, a gyermekek mindenek felett álló érdekének megfelelően alakítjuk mindennapi munkánkat.

8. A FEJLESZTÉS TARTALMA

A tevékenységek által nevelődő gyermek felnőve aktív részese lesz saját természeti és társadalmi környezete kialakításának. Ezért a tevékenységközpontú óvodai nevelés tartalma a tevékenységeken keresztül jut érvényre és a nevelési folyamat négyes feladat rendszerén keresztül valósul meg. A négyes feladat rendszer elemeit a nevelés foglalja keretbe. A feladat rendszer elemei a gyakorlatban nem különülnek el egymástól.

A feladatrendszer elemei:

1. Játék és tanulás tevékenység
2. Társas és közösségi tevékenység
3. Munkatevékenység
4. Szabadidő tevékenység

A feladatrendszer elemei egymást átszöve érvényesülnek és valamennyien együtt jelentik az óvodáskorú gyermek nevelésének tartalmát. A gyermek életmegnyilvánulásában sohasem

különülnek el a különböző tevékenységek, azok komplex módon, egymást kiegészítve jelennek meg. A feladatrendszer elemei mereven nem választhatók el egymástól, mint ahogy a tevékenységek is összefüggenek egymással.

8.1. Játék és tanulási tevékenység

A program teljes egészében a játéktevékenység hőseire épül, megkülönböztetve a szabad játéktevékenységet, az óvónő által felajánlott tevékenységgel.

Játék és tanulásértelmezésünk

Értelmezésük szerint a játék a tanulás alapvető formája. A spontán és aktív felfedező játékot öröm, jókedv és izgalom kíséri. Az önmagában is élményt jelentő játék alapozza meg a hatékony tanulást.

Pedagógiai programunk teljes egészében a játéktevékenység köreire épül megkülönböztetve a szabad játék tevékenységeit, és az óvónő által felajánlott tevékenységeket, melyek a szervezettebb játékos tanulást jelentik, és tervszerűen előkészítettek és felajánlottak. Fontosnak tartjuk a szabad játék tiszteletben tartását.

Óvodásaink a játékban és a játékon keresztül gyakorolják a nyelvet, a gondolkodást, a másokkal való együttműködést, a kitartást. Itt élik át a szerepeket, a hozzájuk tartozó magatartásmódokat, a felnőttek által közvetített attitűdöket és érzelmeket. A szabad játék idején a csoportszoba játéktereit ötletük megvalósítása érdekében - ésszerű korlátozással - átrendezhetik.

Az óvónők feladata, hogy a játéknak mindenkor teremtsék meg a leghatékonyabb feltételeit.

Tapasztalataink szerint is a felfedezés, a megtapasztalás élménye teszi érdeklődővé, nyitottá és probléma érzékennyé a gyermekeket, mikor saját élményként élik meg egy - egy helyzet megoldását.

A jövő, az egyre halmozódó információk tömege megkívánja, hogy a gyermekek a tanulás során a legfontosabb képességeket birtokolják. Óvodapedagógusaink minden gyermekben akár tehetséges, vagy lassan haladó típus, megalapozzák azokat a képességeket, melyek alapján örömet jelent gyermekeink számára a későbbi tanulás és önfejlesztés.

Játék

A játék a 3-7 éves gyermek alapvető tevékenysége, kitűnő talaja a fejlesztésnek, melyben kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket. Olyan komplex tevékenységforrás, melyet tudatosan használunk fel a nevelés folyamatában. Biztosítanunk kell, hogy a játék mindennap visszatérő, hosszantartó, és lehetőleg zavartalan legyen.

Ez nem jelentheti az erőltetett, óvodapedagógus által irányított játékot.

A játéknak mindig a gyermek által önként vállalt tevékenységnek kell lennie.

A játék, a kompetencia alapú nevelésnek is egyik legfontosabb eleme, ezért e nevelés is kihangsúlyozza: a játék a gyermek legegyszerűbb pszichikus szükséglete, létformája. Ebből következően a gyermek 7-9 óra napi játékszükségletét ki kell elégíteni, és meg kell hagyni a játék semmi mással nem helyettesíthető szerepét, funkcióját.

A játék: Motívuma az öröm, bánat, a kaland feszültsége, az erő próbálgatása, az önkifejezés és kommunikáció igénye, olyan körülményeket teremtünk, amelyben a gyermekek fogalomalkotás fejlesztése, a magyaros mondatalkotás és a szóbeli kapcsolatteremtés lehetőségét biztosítjuk.

- tapasztalatszerzés eszköze
- öröm – és sikerélmény forrása
- személyiségfejlesztésének színtere
- tanulás, a készség- és képességfejlesztés leghatékonyabb módja

Jót és jól játszani- ez a gyermek dolga az óvodában.

A mi feladatunk megfigyelni a gyermek játékát, felhasználni azt saját nevelési céljaink elérése érdekében és szükség esetén, indirekt módon befolyásolni.

A játék kicsiben maga az élet, tükrözi mindazt, amit a gyermek felfog a környezetéből.

Az életre nevelés a játékból indul ki, és a játék segítségével teljeseedik ki. Minél több időt, alkalmat és lehetőséget kell biztosítanunk a gyermekeknek az elmélyült játékra.

Nagyon fontos az élmények szerepe a gyermek játékában. Ezért a különböző szituációk megteremtése, az élménynyújtás tudatos, átgondolt munkát kíván tőlünk.

A gyermek spontán szerzett élményeire, tapasztalataira is oda kell figyelniük, segítve azok játékban történő feldolgozását.

A játék lehet a gyermek szabad játéka, és lehet az óvónő által kezdeményezett játék. Eltérés az óvónő szerepében van.

Szabad játék során az óvodapedagógus biztosítja a gyermek számára az önállóságot, a szabadságot

- a játéktevékenység kiválasztásában
- a játékeszközök megválasztásában
- a társak megválasztásában
- a gyermeki játékelgondolás megvalósításában
- a játszóhely megválasztásában és kialakításában.

A szabad játék folyamatossága érdekében az óvónő elegendő időt hagy a játék befejezésére, az elmélyült játékot nem zavarja meg más tevékenység felkínálásával, és lehetőséget ad a játék későbbi folytatására.

Mindennapjainkban a szabad játék van túlsúlyban!

Kezdeményezett játék során az óvónő pedagógiai szándékkal teremt olyan helyzetet, melyben a gyermek egyéni érdeklődési körének, egyéni fejlettségének ismeretében ajánl fel játéktevékenységet. Ennek a külső készítésnek akkor van helye, ha a gyermek érdekében történik, úgy, hogy azok elősegítik sajátos fejlődését, és találkoznak igényeivel.

- A gyerekeknek itt is lehetősége van a játéktevékenység megválasztására, amit tiszteletben tartunk- jogában áll nem élni a felkínált játéklehetőséggel!
- Alkotó pedagógiai légkörben biztosítjuk az önállóságot és az önmegvalósítást számára.
- A játék célja a gyermek képességeinek, kompetenciájának fejlesztése, figyelembe véve aktuális állapotát.

Játékformák:

- gyakorló játékok,
- konstrukciós játék

- szimbolikus játékok
- szabályjáték
- dramatikus játék
- szerepjáték

Az óvodapedagógus feladata a játékkal kapcsolatban

- Nyugodt, érzelmi biztonságot adó légkör megteremtése, és folyamatos fenntartása
- Inger gazdag, cselekvésre inspiráló, kreativitásra ösztönző, a gyermek kíváncsiságát felkeltő, esztétikus, harmóniát sugárzó környezet kialakítása
- Elegendő hely biztosítása a játék számára
- A napirenden belül elegendő idő biztosítása az elmélyült játék kialakulásához
- A játékhoz szükséges, megfelelő mennyiségű eszköz folyamatos biztosítása, a gyermekek által jól látható és elérhető helyen történő elhelyezése
- A barkácsolás, mintázás, rajzolás, festés, kézimunka, bábozás, dramatizálás eszközeinek sokszínű, szabad választásra lehetőséget adó elhelyezése
- Korcsoporttól függetlenül biztosítani kell a különböző játékformákhoz, a gyakorló, a szimbolikus-szerepjátékokhoz, a konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz szükséges eszközöket
- Ötletek, lehetőségek, utánozható minták, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához
- Szükségszerűen avatkozunk be a szabad játékba, például, ha a gyerekek veszélyeztetik egymás testi épségét, vagy ha agresszívak egymással, vagy szóbeli kommunikációjuk nem megfelelő
- Az egyéni élményeken túl, közös élményszerzési lehetőségek kihasználása a játék fejlesztése érdekében
- A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása
- Szükség esetén bekapcsolódás a játékba, együttjátás a gyermekekkel
- A gyerekek közötti játékkapcsolatok kialakulásának segítése az óvónő indirekt irányításával
- A gyermek szociális tapasztalatai (melyeknek nagy részét a saját családjában tapasztal pl. nemi szerepek, munkamegosztás, stb) gyakorlásának segítése
- Olyan játékos helyzetek és tanulási alkalmak teremtése, hogy ugyanaz a tevékenység vagy összefüggő tevékenységsor mind a gyermekek egyéniségének, mind pedig fejlettségi szintjüknek megfelelően kösse le érdeklődésüket, és aktív szellemi-teszt energiáikat.
- Differenciálás, inkluzivitás és integráció a játékban való tanulás folyamatában
- Úgy tervezze meg a tevékenységeket, hogy azok minél több érzékszervre hassanak: látás, hallás, mozgás, és a verbális kommunikáció stb. együttesen szolgálják a tanulást.
- Amilyen gyakran csak lehet, tervezzen az óvónő cselekedtető és gondolkodtató tevékenységeket annak érdekében, hogy felkeltse a gyermekek érdeklődését, kíváncsiságát, erősítse a gyermekek szándékait és kezdeményezései

Tevékenységben megvalósuló tanulás

A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodáskorban. A gyermek tevékenységi vágya ösztönzi a tapasztalatszerzésre, cselekvésre és közben újabb és újabb felfedezéseket tesz, ismereteket sajátít el, képességei fejlődnek és attitűdje pozitívan alakul, azaz tanul, szinte észrevétlenül. A játékon belül a motoros, a szociális és a verbális tanulás összefonódik, komplex formában jelenik meg.

Természetesen nemcsak a játékban tanul a gyermek. Az óvodai nevelés egész folyamata, valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy spontán, vagy az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formában, irányítottan tanuljon. A tanulás része a nevelési folyamat egészének, a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja.

A Kompetencia alapú nevelés abból a feltevésből indul ki, hogy a valódi tudás az, amit a gyermek maga fejt meg, és cselekvésen keresztül sajátít el. Ennek érdekében fontos, hogy minél több tapasztalathoz jusson, élményeket élhessen át, és természetes kíváncsiságát kielégíthesse. Ezért a játékba integrált önkéntes és cselekvéses tanulás az óvodai tanulás útja. Az óvodapedagógus az ismeretek tapasztalati úton történő megszerzéséhez segíti hozzá a gyermeket.

Megteremti annak a lehetőségét, hogy a gyermek a játékon, a művészeteken, az alkotómunkán, saját tevékenységén keresztül szerezhesse meg azokat az élményeket, amelyek megnyitják, és ébren tartják benne a vágyat a környező világ megismerésére, a tanulás örömeinek átélésére.

Ebben az életkorban az igazi ismeret az, amit a gyermek önmaga szerez meg. Mindennek az alapja, hogy a gyermek érdeklődésére és cselekvésére, előzetes tudására, tapasztalataira épüljön az ismeretanyagot is tartalmazó tevékenységrendszer.

A több érzékszervet igénybe vevő tapasztalás, sokoldalú cselekedtetés a legfontosabb a 3-7 éves korú gyermek fejlődésének szempontjából. Központi kérdés, hogy kevesebbet, de azt jobban, alaposabban, sokoldalúan megközelítve kell a gyermek számára közvetítenünk. A gyermek a világot komplexen érzékeli, észleli és éli meg, ezért komplex foglalkozások rendszerén keresztül kell eljuttatnunk az ismereteket.

Azt kell elérnünk, hogy a gyermek örömmel és önként vegyen részt a tanulási folyamatban.

A feladatokat a gyermekek képességeinek megfelelően kell biztosítanunk.

A nevelés egészén belül a tevékenységekben megvalósuló tanulás kötött vagy kötetlen kezdeményezések, beszélgetések, tapasztalatszerző séták, kirándulások formájában egyaránt megoldhatók a napi élet bármely mozzanatában, az óvónő által kezdeményezett tevékenységi formában, szervezeti és időkeretben. Ennek módját az óvodapedagógus dönti el. Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak, képességeinek, adottságainak fejlesztése. Olyan, tanulást támogató környezetet teremtünk, melynek során a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire építünk.

Természetesen minden gyermek esetében képességeinek megfelelő feladatokról van szó. A követelményeket az egyéni teljesítőképességhez kell igazítani. A sikerélmények erősítik a gyermek önbizalmát, és bátorságot adnak neki az újabb, nehezebb problémák megoldásához. A sorozatos kudarcok ellentétes hatást válthatnak ki. A gyermek bátortalaná, főlőssé, visszahúzódóvá válik, alulértékeli önmagát, és alatta marad saját teljesítőképességeinek. Az óvodapedagógus szerepe kiemelkedő abban, hogy milyen feladat elé állítja az egyes gyermekeket, mennyire képes megismerni és fejleszteni a gyermeket egyéni adottságainak figyelembevételével. Az óvodapedagógusok a gyermek igényeihez, egyéniségéhez teheriró képességéhez választják a tanulási kereteket és formákat. A nevelés egészén belül megvalósuló tanulás kötött és kötetlen kezdeményezések, foglalkozások, beszélgetések tapasztalatszerző séták é formájában ill. egyaránt megoldhatók a napi élet bármely mozzanatában.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása
- a spontán játékos tapasztalatszerzés
- a játékos, cselekvéses tanulás
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- a gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodapedagógus a helyzeteket és a feltételeket előre meg tudja tervezni, és át tudja gondolni. A differenciálás minden helyzetben érvényesítendő.

Fontos eleme az óvodapedagógusok tevékenységének a tanulás tanítása.

A tanulás = problémamegoldás, amely: aktivizál, önállóságot feltételez, élethelyzet, sokféle út közül lehet választani, próbálkozás, önálló megoldások stratégiája, hajlékony gondolkodás mely ötletes, eredeti és játékos.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

Az óvónő által felajánlott tevékenységek formái:

- választható tevékenységek,
- kötelezően választható, felajánlott tevékenységek,
- kötelező tevékenységek.

Az óvodapedagógus feladatai a tanulással kapcsolatban

- Értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás)
- A gyermek egyéni, sokoldalú érdeklődésének megfelelő tevékenységek, a cselekvéses tanulás biztosítása
- A gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése különböző tevékenységekben
- A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának kielégítése, olyan szituációk megteremtése, ahol átélheti a felfedezés, a kutatás örömeit
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés biztosítása
- Megfelelő színvonalú feladatok biztosítása, a gyermek sikerélményhez juttatása
- A tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése, az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás, vagyis a szokások alakítása
- Önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése, saját teljesítőképességének megismertetése
- A kiemelkedő képességekkel rendelkező gyermekek felismerése és fejlesztése
- Az etnikai kisebbséghez tartozó, a hátrányos helyzetükből adódóan lemaradó, fejlesztésre szoruló gyermekek felzárkóztatása
- A tanköteles korú, óvodában maradó gyermekek egyéni képességeinek figyelembevételével történő fejlesztése,
- A speciális igényű gyermekek speciális fejlesztése a szakemberek irányítása, útmutatása alapján
- A nevelőmunka folyamatos elemzése és értékelése
- A gyermek személyiségének kibontakoztatását segítő személyre szabott, pozitív értékelés

A kompetencia alapú nevelésnek megfelelően feladatunk a tudásvágyat ebben a korban már nem felébreszteni kell, hanem kielégíteni! Az ismeretközlésnél ne a halmozásra, a mennyiségi többletre törekszünk, hanem a fogalmak tartalommal való megtöltésére, és annak az időnek a biztosítására, amely a megértést segíti elő.

8.2. Társas, közösségi tevékenység

A gyermekekkel szemben támasztott két fő követelmény: tanuljon meg másokkal kapcsolatot teremteni és együttműködni.

Fontos feladat már az óvodában tudatosan törekedni a közösségben zajló folyamatok, a társas kapcsolatok és a közös tevékenységek kibontakoztatására. A jó közösséget mindig egyéniségek alkotják, akik képesek a közösségen belül is érvényesülni. A társas és közösségi kapcsolatok a tevékenységekre támaszkodva a teljes nevelési programot áthatják.

A közösségi nevelés alapelve a Kompetencia alapú programban: hogy a gyermek, mint egyén találja meg helyét a közösségben.

Nevelési cél, hogy a gyermeknek igényévé váljék a csoporttal való együttműködés, ugyanakkor

– ha arra van igénye – egyedül is tevékenykedhessen. Ilyenkor a többiek alkalmazkodjanak hozzá. A társas kapcsolatok alakulásának legfőbb eszköze elsősorban a játék, ezt követik a közös tevékenységek, a közösen végzett feladatok, a különböző szervezeti keretekben megvalósuló tanulási formák.

A szociális funkció gyakorlása közben a kompetencia alapú nevelés alapján abból indulunk ki, hogy a kialakított képességek, készségek is csak akkor tudnak felszínre kerülni, ha gyerekeink társas kapcsolataikban is fejlettek, és különböző szerepeikben is megtalálják a helyüket. Véleményüket, érdeküket megpróbálják képviselni. Adódó konfliktusaikat segítséggel, vagy a nélkül próbálják megoldani. E funkció gyakorlása közben egészséges, érett, kifinomult felnőtt óvodai példákat kell nyújtaniuk!

A csoportokban kialakítjuk azokat a normákat, melyek a gyermekek cselekedeteit is befolyásolják.

Fontos a nyitott légkör, a demokratikus irányítás és a gyermekszerepet. Nevelőközösségünk szerepe ebben a folyamatban meghatározó. A tevékenységeknek egyéni örömet és közös élményt kell nyújtania. A tevékenykedtetéseknek sokszínűnek, változatosnak kell lennie. A szokásrendszer kialakítása a biztosíték arra, hogy a gyermekek között jó együttműködés alakuljon ki. Biztosítjuk azokat a feltételeket, melyek segítségével a gyermekek önállóak lehetnek.

Demokratikus partnerviszonyt építünk ki a gyermekekkel.

A gyermekek egymás közötti és a felnőttel való kapcsolatában egyaránt a szabadságra, a nyíltságra és az őszinteségre törekszünk. Ez lehetőséget teremt a különböző nézőpontok megismerésére, a konfliktusok kezelésére és megoldására, mely a másokkal szembeni tolerancia kialakulását segíti.

A társas, közösségi tevékenységek a nevelőmunka egészét átszövik. Ennek a folyamatnak egyik legfontosabb időpontja a beszoktatás időszaka. Nagy türelemmel és szeretettel fordulunk az újonnan óvodába kerülő gyermek felé. Megértéssel viszonyulunk a szülőkhöz. Erősítjük bennük, hogy bizalommal fordulhatnak az óvoda minden dolgozója felé.

Elegendő időt biztosítunk a beszoktatásra. Biztosítjuk a fokozatos átmenetet, ezért a szülővel együtt történő beszoktatást alkalmazzuk. Gyermek fogadásakor apró figyelmességgel, bábbal várjuk a gyerekeket.

Az óvoda nyitottságára nagy gondot fordítunk. Hagyományok teremtésével, nyilvános, közös programokkal, ünnepek segítségével tovább növeljük a család és az óvoda kapcsolatát, a közösségi tevékenység kibontakozását.

Az óvodapedagógus feladatai a társas, közösségi tevékenységgel kapcsolatban:

- Óvodába lépés előtt családlátogatás szervezése a felvételt nyert gyerekeknél
- Biztonságos, nyugodt, félelemmentes óvodai mindennapok biztosítása, amiben lehetőség kínálkozik a gyermekek közötti, valamint a gyermekek és felnőttek közötti minél gyakoribb kontaktusfelvételre.
- A felnőttek és a társakkal kapcsolatos viselkedési szokások kialakítása és gyakorlása természetes szituációban.
- A gyermekcsoporton belül az együttműködés, az együttjátzás, együttdolgozás képességének kialakítása és gyakorlása.
- A konfliktusok kezelése, a gyermekekben megfelelő önfegyelem, önbizalom, önértékelés kialakítása.
- A társakért, a csoportért érzett felelősségérzet kialakítása.
- Demokratikus szabályok betartásának gyakorlása.
- Arra nevelni a gyermekeket, hogy megértést és toleranciát tanúsítsanak a társaik irányában.
- Neveljük gyermekeinket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
- Egyéni fejlődési ütemük figyelembevételével szocializációjuk segítése.
- A nehezen szocializálható, lassabban fejlődik, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése megfelelő szakemberek közreműködésével, az esélyegyenlőség biztosítása.
- A természet szépségeire való rácsodálkozás, az emberi környezetben megmutatkozó jóra, szépre, tiszteletre és becsületre való hajlam kialakítása.

8.3. Munka jellegű tevékenységek - Az óvodai munka, mint a szervezett tanulás előfutára

A munka a tapasztalatszerzés, az együttműködés képességének, a céltudatosságnak, az önállóságnak és az önfegyelemnek az alakítója, ugyanakkor fejleszti a gyermekek mozgás és kontaktusteremtő készségét, számtalan ismeretet közvetít és szocializál.

Az óvodai munka a szervezett tanulás előfutára, amelyben a teljesítmény szerepe meghatározó. Az addig vezető út pontos szabályait be kell tartani az eredmény érdekében, nem lehet abbahagyni félúton, mert akkor nem jön létre a produktum.

Az életre való felkészítést szolgálja a munkatevékenység lehetőségeinek kihasználása.

Az óvodás gyermek számára játékos jellegű, aktív tevékenység, amelynek során gyakran összefonódik a játék, a cselekvő tapasztalás, és a munka. Pedagógiai funkciója a gyermek értékteremtő együttműködési képességeinek fejlesztése, a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája. Az erőfeszítés és az eredmény kapcsolata közvetlenül érzékelhető a gyermek számára. Az

eredmény a legnagyobb motiváló erő, mert rövidtávon megerősíti a gyermeket. Ezért nevelő-fejlesztőhatású. Az elvégzendő munka szervezőkészséget, önállóságot kíván a gyermektől, kitartásra, felelősségre, kötelességteljesítésre, céltudatosságra nevel.

A Kompetencia alapú nevelés egyik alapelve is rámutat: A munka jellegű tevékenység is tartalmaz játékos elemeket.

Az önként vállalt feladatok, munkafolyamatok végzése során megéli a gyermek a közösségért való tevékenykedés örömét is, ami normák, értékek, szabályok kialakulásához vezet.

Munkafajták:

- önkiszolgálás,
- naposság,
- a gyermek személyével kapcsolatos munkák (tisztálkodás, öltözködés)
- a csoport érdekében végzett munkák (játékok elrakása, növények teremrendezés, környezetük rendben tartása)
- kerti munkák
- egyéb aktuális munkák (készülődés ünnepekre stb.) gondozása,

Minden olyan munkát elvégezhetnek a gyerekek, amihez kedvük van, egyéni képességeiknek megfelel, és testi épségüket nem veszélyezteti.

Olyan munkalehetőségeket biztosítunk, ami a gyermek számára elfogadható, amit a gyermek örömmel, szívesen végez. A felkínált lehetőségek közül önállóan választhatnak. A feladatot sosem lehet a gyerekekre kényszeríteni.

Váljon a csoport számára természetes dologgá, hogy mindenki dolgozik, amikor szükséges és mindenki egyéniségének, képességének megfelelő munkát végez.

A munkavégzés rendszeres, folyamatos tevékenység legyen. A gyerekek tanuljanak meg önállóan dönteni, feladataikat egymás közt megosztani.

A munka konkrét tartalma a tagintézmény adottságaitól, lehetőségeitől függ.

A gyermek munkajellegű tevékenysége

- örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység
- a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok (mint például a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság) alakításának fontos lehetősége
- a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája

Az óvodapedagógus feladatai a munkatevékenységgel kapcsolatban:

- Tudatos pedagógiai szervezéssel segítse a gyermek önálló munkavégzését
- Az elvégzett munka során folyamatos, konkrét, reális visszajelzést, értékelést nyújtson, a gyermek saját magához mért képességei és tulajdonságai figyelembevételével
- Minden gyermeknek biztosítson lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerint a lehető legkorábbi időtől kezdve elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenységet.
- Folyamatosan biztosítsa, bővítse a munkatevékenységhez szükséges, gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket.

- A munkaeszközök számára biztosítson olyan helyet, ahol a gyermekek bármikor elérhetik és használhatják a szükséges eszközöket.
- Adjon lehetőséget a gyermekeknek bármilyen őket érdeklő munkatevékenység elvégzéséhez, még akkor is, ha a gyermek tevékenységi vágya és képességei nincsenek teljes összhangban.

Arra törekedjen, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermekeknek, és teljes önállósággal végezhessek azokat.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

Az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettség elérése:

- A gyermekek aktívan vegyenek részt a közös tevékenységben.
- Fogadják el az egyes tevékenységek által megkívánt magatartási formákat.
- Viselkedjenek tisztelettel a felnőttek és társaikkal szemben.
- Bizalommal forduljanak a velük foglalkozó felnőttekhez.
- Alakuljon ki szabálytudatuk és vállalják tetteik következményeit.
- Társas kapcsolataikban egyszerű konfliktusait legyenek képesek megoldani.
- Élményeiket és gondolataikat egyre könnyebben és árnyaltabban, választékosabban fogalmazzák meg, hogy ez által alkalmassá váljanak a másokkal való együttműködésre.
- Értsék meg és tartsák tiszteletben társaik közötti különbözőségeket.
- Testi, lelki érettség kialakulása.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettség.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

8.4. Szabadidős tevékenység

A szabadidő igazi tartalma: a termékeny idő felhasználási lehetőségek között gyerekeink szabadon választhatnak a tevékenységek között. Az óvoda pedagógus feladata, hogy a feltételeket /helyet, eszközt, segítséget/ megteremtse. Bent a csoportszobában erre alkalmanként van lehetőség, de az udvaron tartózkodás idején állandóan. Ez is öntevékenység, ez is döntés. Különösen a kisgyermek számára az, aki eleinte a felkínált sokfajta tevékenység közül igazából nem, vagy csak nehezen tud választani. Egyszerre szeretne mindenütt ott lenni, mindennel játszani, mindent megfigyelni. A szabad, autonóm egyéniség által determinált öntevékenység egyenlő a döntéssel, ennek közelébe kell eljuttatni a gyermeket. Az ilyen döntést nem befolyásolják természeti szükségességek, társadalmi kötelességek. A szabadidős foglalkozásoknak azért kell a saját, semmivel sem helyettesíthető helyüket és szerepüket kivívniuk, mert másképpen a gyermek soha sem tanulhatja meg, hogyan gazdálkodjon az önmaga számára felszabaduló, rendelkezésre álló idővel. Ebben a tevékenységi szférában sem képzelhető el, hogy a hosszú ideig szorosan irányított gyermek egyszer csak öntörvényei szerint cselekvő önálló egyéniséggé válik. A kívülről irányított ember különösen, ha hozzá szoktatták tartósan önállótlanság helyzetéhez, nem lesz képes belülről, önmaga által irányított emberré válni.

Az alapvető társadalmi tevékenységeket és az individuális tevékenységi formákat ötvöző nevelési rendszer nem képzelhető el anélkül, hogy a társadalom tagjai elsajátítsák a társadalmi

és egyéni lét fenntartásához és gyakorlásához szükséges képességeket. Ezeknek a képességeknek a sokrétősége, elméleti és tapasztalati megalapozottsága, egymást erősítő és kiegészítő jellege az egyike azoknak a nagy horderejű feladatoknak, melyeknek megvalósítását az óvodában lehet elkezdni. Elsősorban a délutáni időszakban jut idő arra, hogy a gyermekek az óvónők által felkínált lehetőségek közül /pl. bábozás, festés, rajzolás, zene, tánc, játéktanulás, sakk, társasjáték, filmvetítés, mese, vers, barkácsolás/ szabadon választhassanak. A döntést nehezíti, hogy a szabad választási lehetőség az egyik csoportból a másikba való átlépést is lehetővé teszi. Nem csak az épületen belül, hanem azon kívül az udvaron is megvalósítható az a sokfajta választási lehetőség, ami döntésre és természetesen újabb és újabb gyakorlásra készíti a gyermeket.

A csoportok elszigeteltségének megszüntetésével kitágítjuk a gyermek élet és mozgásterét, ami maga után vonja a gyermeki önállóság, kezdeményezőkézség és döntési képesség kifejlődését. Ugyan akkor mindezek mellett az egyéni képességek megmutatására, kibontakoztatására is igen hatásos eszköz ez a nevelési mód, hiszen még nagyobb lehetőséget nyújt az azonos érdeklődésű gyermekek kiscsoportos foglalkoztatásához.

Az óvodapedagógus feladatai a szabadidős tevékenységek megszervezésében

- Törekedjen a zárt csoportszoba tereinek kiszélesítésére. Keresse a lehetőséget arra, hogy biztosíthatna nagyobb mozgás és tevékenységi teret a gyermekeknek.
- A választásra felkínált tevékenységek listáját bővítse, időszakonként gondolja át a változások lehetőségét és szükségességét.
- Egyszerű, saját maga és a gyermekek alkotta eszközökkel segítse elő a gyermekek fantáziájának fejlődését.
- Pihenő időben és a délután folyamán keressen és kínáljon lehetőséget az egyéni képességek fejlesztésére, a differenciált gyakorlásra, a gyermekek egyéni kéréseinek teljesítésére.
- A szabad idő keretein belül néptáncon való részvétel önkéntes alapon.

9. A KOMPLEX FOGLALKOZÁSOK RENDSZERE

A komplex foglalkozások lényege

- Komplex rendszereket, folyamatokat értelmeznek az óvodás gyermekek szintjén
- A foglalkozásokat probléma centrikusság és egy-egy vezető szempont megléte jellemzi
- A foglalkozásokon tudatosan és tervszerűen integráljuk az adott problémához tartozó ismereteket.

9.1. A társadalmi érintkezést megalapozó komplex foglalkozások

Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatoknak és az emberek egymás közötti kommunikációjának. Ezért az **anyanyelvi nevelést kiemelt feladatunknak tekintjük.**

A gyermek anyanyelvi fejlesztése közben gondolkodása is fejlődik. Komplex folyamat, amely átszövi az óvodai nevelés egészét.

A Kompetenciafejlesztés szerint is az anyanyelvi nevelés áthatja az óvodai nevelést, tartalma a nevelés eszközeinek és a gyermeki tevékenységrendszernek, ezért óriási jelentőséggel bír.

A gyermekek beszédfejlettségét meghatározza az otthoni nyelvi környezet, ezért a fejlesztés a gyermek egyéni képességeinek és az otthoni környezetének megismeréséből indul ki.

A gyermeknek lehetőséget kell biztosítani, hogy beszélhessen arról, ami érdekli, ami foglalkoztatja. Fontos a gyermekkel foglalkozó felnőttek beszédmintája.

A gyermek lehetőség szerint kapjon választ a kérdéseire.

Nem lehet a gyermekek beszédkedvét elvenni az állandó javítással, figyelmeztetéssel.

Dicsérjük és biztatjuk a bátorlanabb gyerekeket, serkentve őket a beszédre.

Az óvónőhöz fűződő érzelmi kapcsolat elősegíti azt, hogy a gyermek megszólaljon az óvodában. Az óvoda tartalommal gazdag élete, a szóbeli közlést kiváltó derűs, nyugodt légkör az alapja az anyanyelvi nevelésnek.

Anyanyelvi fejlettségüket folyamatosan figyeljük, és ha probléma adódik, szakember segítségét kell kérnünk (beszédhiba, beszédgátlásosság, megkésett beszédfejlődés).

A logopédus által javasolt speciális fejlesztési terv segítségével az óvodapedagógus mindennapi tevékenysége során folyamatosan segíti a helyes beszédképesség kialakulását.

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. A fejlesztés és a kommunikáció különböző formáinak alakítása- beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabálykövetítéssel- az óvoda nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének támogatására és a válaszok igénylésére fontos odafigyelni.

Az óvodai életben az anyanyelv fejlesztésének három alaphelyzete van

- spontán helyzetekben és tevékenységekben
- az irodalmi nevelés során
- az óvodapedagógus által kezdeményezett helyzetekben

A hallás, fonémahallás, hangképzés, beszédértés egyénenkénti megismerése, játékos fejlesztése hangsúlyos feladat.

A „beszélő magatartást” akkor sajátítja el a gyermek, ha

- érzelmi biztonságban van
- derűs a légkör
- tapasztalja a személye iránti érdeklődést
- ha türelmesen kivárjuk gondolatainak, érzelmeinek kifejezésére

Az óvodapedagógus feladatai az anyanyelvi nevelés fejlesztésében:

- Beszélgetésre alkalmas nyugodt, kiegyensúlyozott légkör biztosítása
- A gyermek élményeinek meghallgatása, kérdései megválaszolása
- Egyéni érdeklődési kör figyelembevétel
- Kommunikációs helyzetek teremtése, a gyermekek beszédkedvének felkeltése
- Minden gyermek számára lehetőség a folyamatos beszédre
- Képesé tenni őket arra, hogy másokat is hallgassanak meg

- Figyelem összpontosításra motiválás
- Szókincs folyamatos bővítése
- Beszédmegértés, beszédtechnika fejlesztése anyanyelvi játékokkal
- Metakommunikációs eszköztár megismertetése, gyakorlása játékokban
- A másik gyermek verbális és nonverbális reakciói megértésének segítése
- A nyelvi hátrányos helyzetű, illetve a nyelvi kiemelkedő gyermekek differenciált fejlesztése
- Nyelvtanilag helyes, jól érthető, tiszta beszéddel mintaadás
- A beszédhibák felmérésére, kiszűrésére
- Szakmai kapcsolat tartása a logopédussal, fejlesztő pedagógussal
- Migráns gyermekek egyéni fejlesztése a magyar nyelv megismertetése terén
- Anyanyelvi fejlesztés az óvodai élet valamennyi tevékenységi formája keretében
- A HHH-sok problémáira tervezni a felmérésből kiindulva
- Több nyelvi játék, bábjáték alkalmazása
- Drámajátékos módszerek megismerése, alkalmazása.

Az értelmi fejlesztés és nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – alkotóképesség – fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Fejlődési jellemzők az óvodáskor végén

A nyelvi fejlettség, mint az artikuláció, mondszerkesztés, beszédkedv, beszédértés, szókincs, metakommunikáció, valamint az írás és olvasás iránti érdeklődés vonatkozásában: Beszéde jól érthető, tisztán ejti a magán és mássalhangzókat. Mondataiban főnevek, igék, melléknevek, számnevek és névmások egyaránt szerepelnek. Az utasításokat megérti és követi azokat. Beszédében egyre gyakrabban jelennek meg az elvont fogalmak és az ok – okozati összefüggéseket jelölő szavak. Megfelelő tempóban, hangsúllyal, hangerővel és tempóban beszél, kifejezve érzelmeit és gondolatait. A miért kérdésekre magyarázatot ad. Elmondja a nap történéseit. Érdeklődést mutat az új és ismeretlen kifejezések iránt. Szűkebb és tágabb környezetében egyaránt bekapcsolódik a beszélgetésekbe. Érdeklődést mutat a könyvek iránt, szívesen nézegeti azokat és rajzol belőlük. Előfordul, hogy kéri a felnőtteket mondanivalójának leírására saját készítésű rajz történet mellé. Az írást rögzített beszédként fogja fel. Mondanivalóját megpróbálja a beszéden kívül mozgással is kifejezni.

Matematikai tapasztalatszerzés

Programunk az ismerettartalmak komplex kezelésére a komplex óvodai foglalkozások keretén belül megvalósuló fejlesztésre kívánja a hangsúlyt helyezni. Felfogásuk azonban a matematikai nevelés önállóságát is hangsúlyozza. Az óvodában a gyermek életkori sajátosságait figyelembe véve a **matematikai** tanulás több formája valósulhat meg:

- utánzás, mint – modellkövető,
- spontán játékos tapasztalatszerzésre, az óvodapedagógus által irányított megfigyelésre épülő tapasztalatszerzés,

- gyakorlati problémafelvetés és feladatmegoldás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra adott magyarázatok,
- az óvónő által kezdeményezett foglalkozások.

A gyermek már az óvodába kerülés előtt felfigyel a dolgok mennyiségi és minőségi összetevőire. Érdeklődéssel fordul a matematikai információk felé. Az óvodai nevelés épít ezekre a korai tapasztalatokra, még akkor is, ha azok pontossága csak a gyermek számára fontos érzelmileg hangsúlyos helyzetekben megbízható. Az óvodáskort jellemző gondolkodási sajátosságokkal (invariancia, állandóság hiánya) a matematikai nevelés folyamán számolni kell. Fontosnak tartjuk, hogy a kisgyermekkorban a család által nyújtott matematikai ösztönzéseket időben kövesse a tudatosabb óvodai nevelés, a gyermek egyenletes fejlődését biztosító módszerekkel. Az óvodáskort jellemző fejlődésbeli egyenletesség, a korai családi fejlesztés elérései azt sugallják, hogy a matematikai nevelés terén két életkori szintet jelöljünk meg:

- **Az első szint:** bevezetés a matematikába, - általában a gyermek 5. életévéig tart.
Feladata: a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatásának segítése, a matematikai beállítódás, szemlélet megalapozása.
- **A második szint:** az intenzív fejlesztés szakasza, - az 5-6-7 életévben.
Feladata: az iskolai alkalmassághoz szükséges tapasztalatok megszerzése, részképességek, gondolkodási műveletek, szokások elsajátítása. Eligazodás a gyakorlati életben a tevékeny élet megkedveltetése.

A tevékenységek végzése, a folyamatos cselekedtetés rengeteg olyan szituációt hoz felszínre, ahol természetes környezetben folyhat a matematikai tapasztalatok szerzése. A perceptuális, a motoros, a verbális és a szociális tevékenységek aktív átélése együttesen nyújt lehetőséget a matematikai ismeretek és összefüggések megláttatására. A komplex foglalkozások alkalmat adnak arra, hogy a korábban mozaikszerűen megszerzett benyomásokat rendszerezzük, a megfigyelések, tapasztalatok körét szélesítsük és mélyítsük, a spontán tanultakat rögzítsük. Bármilyen gyakori is a játékban és egyéb tevékenységekben szerzett belső érdeklődésből fakadó tanulás, a gyermek negyedik életéve után egyre gyakrabban igényli és képes is kisebb-nagyobb csoportban az óvodapedagógus által irányított formában a mélyebb és sokoldalúbb összefüggések feltárására. Az óvodapedagógus és a társak jelenléte mobilizálja a gyermek tanulási teljesítményét, tudását, viselkedésének és megtartásának tartalékait. Azt, hogy a matematikai nevelés tartalmából melyiknél elégedhetünk meg a játékidőben szerzett benyomásokkal, vagy mely matematikai összefüggést dolgozzuk fel foglalkozáson, az óvodapedagógus dönti el.

A matematikai nevelés tartalmának szoros kapcsolatban kell lennie az életre neveléssel. A gyermeket körülvevő környező valóság mennyiségi és térbeli viszonyai, formái természetes napi szituációkban megfigyelhetők. Tevékenykedés közben a megismerő képességek (érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás megértés, problémalátás, problémamegoldás) fejlesztése szinte észrevétlenül megvalósítható. Játék és szabadidőben folyamatosan létrejöhetnek olyan szituációk, melyek alkalmasak matematikai tartalmak közvetítésére akkor, ha az óvodapedagógus képes az adódó lehetőségek felismerésére és kihasználására.

Az óvodapedagógus feladatai a matematikai nevelés terén

- A gyermeket körülvevő környezeti valóság mennyiségi, térbeli viszonyainak, formáinak felfedeztetése, megtapasztaltatása
- A játék során adódó spontán matematikai helyzetek kihasználása
- Megismerő képesség (érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, megértés, problémalátás, problémamegoldás) fejlesztése
- A logikus gondolkodás megalapozása, a kreativitás fejlesztése
- Olyan eszközök és tevékenységek biztosítása, amelyek felkeltik a gyermek érdeklődését
- A gyermeki tevékenység változatos formájának biztosítása: egyéni, páros, mikrocsoportos szervezéssel
- Matematikai képességek fejlesztése játékosan, játékba építetten, a gyermek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire támaszkodva.
- A gyermekek egyéni feladatmegoldásának meghallgatása, a sajátos logika elfogadása, szükség esetén rávezető kérdésekkel segítség
- Logikai és matematikai szabályjátékok megismertetése, alkalmazása
- Matematikai fogalmak, kifejezések, összefüggések megismertetése, megtapasztaltatása
- Érdekes, a gyermekek kíváncsiságára építő problémahelyzetek teremtése
- A számfogalom előkészítése, megalapozása
- Tapasztalatszerzés elősegítése a geometria körében
- Térben és síkban történő tájékozódás fejlesztése

9.2.A társadalmi gyakorlat belső összefüggéseit tükröző komplex foglalkozások

A külső világ tevékeny megismerése

Ez a komplex foglalkozás szeretné egységben megmutatni és érzékeltetni azt, ami a valóságban is teljes egységben érzékelhető. Nem vagyunk hívei a szétszabdalt, szeletelt foglalkozásoknak, mert azok nem képesek az életben megmutatkozó sokszínűség mellett az összefüggések feltárására.

A tevékenységközpontú program fontos feladata, hogy a gyermekeknek segítségét nyújtson ahhoz, hogy a világot megismerje és megértse a maga egészében. A gyermeket körülvevő világ megismerésében a közvetlen megfigyelésre és a tapasztalatszerzésre építünk. A természet védelmére kívánjuk nevelni a gyermeket példát mutatva számára. Azt kell benne megerősíteni, hogy milyen nagy az ember felelőssége a természeti és társadalmi környezet megóvása szempontjából. A tapasztalatszerzés mindig a valódi környezetben történik, ezért a komplex foglalkozások legtöbb esetben a szabad természetben vagy az óvoda környezetében, udvarán zajlanak. Legfontosabb feladatunk megismertetni a gyermeket azzal a természeti környezettel, amelyben él, felhívni a figyelmet annak értékeire és szépségeire. Ez képezi majd az alapját a későbbi kialakuló természetszeretnek. A fák, a virágok, az apró kis állatok megannyi ismeretet, feladatot jelentenek a kisgyermeknek. A séták, a kirándulások, az óvoda udvarán és kertjében vagy az élősarokban végzett tevékenységek tanulási, tapasztalási lehetőséget kínálnak a gyermekek. A komplex foglalkozás átvitt értelemben nevezhető valódi foglalkozásnak. Inkább komplex tapasztalatszerzési lehetőségről van szó. Az önálló és csoportos megfigyelések révén a gyermekek értékes tapasztalatokhoz juthat a természetben végbemenő folyamatokról és összefüggésekről.

Már az óvodában fel kell készíteni a gyermeket arra, hogy társadalomban élünk, ami a közvetlen környezetünkön keresztül hat ránk. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülő föld, az ott élő emberek, a

hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

A gyermeket demokratikus társadalmi rendben való élésre készítjük fel, amelyben különböző vélemények, értékítéletek lehetnek egymás mellett. Meg lehet éreztetni a gyermekkel, hogy mindenkinek lehetősége van saját lelkiismeretének megfelelően dönteni. A tolerancia, mások véleményének, érzéseinek és gondolatainak tiszteletben tartása arra neveli a gyermeket, hogy képes legyen elfogadni másokat. Mindez pedig a társadalomban való harmonikus kiegyensúlyozott élethez feltétlenül szükséges. Természetesen ide tartozik a mások (idősebbek, felnőttek, társak) tisztelete és szeretete is. Ilyen pedagógiai légkörben fejlődik a gyermek ítélőképessége, és természetes viselkedési formájával válik a más felfogásokkal szembeni tolerancia. Ugyanakkor lehetőséget kap az önálló véleménynyilvánításra, önbizalmának növelésére. A természet – társadalom – ember egymástól függő, egymást feltételező, egymást kiegészítő fogalmak rendszere, melynek lényege a kisgyermek szintjén már óvodás korban is megérthető, megérezhető.

Születéstől – felnőttkorig

A nevelés egészében jelen vannak azok a mozzanatok, amikor a gyermekek újrátsszák életüket. Újraélik az óvodában mindazt, amit a mindennapokban, a családban, óvodában, tágabb környezetükben látnak, hallanak, tapasztalnak.

A születéstől- felnőttkorig címmel megfogalmazott komplex foglalkozások magukban foglalják az alapvető testápolási szokásoktól az önmaguk, testrészeik és azok funkcióinak megismeréséig, a családról szerzhető ismeretektől a helyes viselkedésig, a közlekedési szabályok megismerésétől a felnőttek munkájáig mindazt, ami a gyermekeknek támpontot nyújthat a környezetében meglévő szabályok megismeréséhez és gyakorlásához.

A társas-közösségi együttélés szokásainak kialakítása, az együttműködés, a társadalomba való beilleszkedéshez szükséges magatartásformák kialakítása játékosan, a gyermek érdeklődésének és igényeinek figyelembevételével játékidőben, szabadidőben, vagy a nap bármely időszakában megvalósulhat.

Az óvodapedagógus feladatai a foglalkozások szervezésében

- Olyan feltételek megteremtése, amely lehetővé teszi minél több tapasztalat szerzését a természetről, környezetről, önmagáról.
- Tudatosan törekedjen az óvodapedagógus arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek a gyerekek saját természeti és társadalmi környezetükből.
- Biztosítani minden eszközt és lehetőséget a gyermekeknek természetben való folyamatos tevékenykedtetéshez
- Az új ismereteket a gyermekek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára, érzelmeire, megismerési vágyára építeni
- A meglévő ismereteket elmélyíteni, rendszerezni
- Egészséges táplálkozási szokások megismertetése
- Változatos tevékenységeket biztosítani a felfedezésre, megfigyelésre, megismerésre
- A valóság felfedezése során segíteni a pozitív érzelmi viszony kialakulását a természethez, az emberi alkotásokhoz
- Megismertetni a gyerekekkel a környezetvédelem alapjait: a föld, a levegő, a víz, a növény- és állatvilág, valamint a tájvédelem meghatározó szerepét
- Megmutatni a környezet és természet rombolásának, pusztulásának példáit is
- A foglalkozásokat lehetőség szerint a szabad természetben szervezi meg

- Témaválasztásnál figyelembe veszi a lakóhely, a környezet sajátosságait
- Módszereit, eszközeit a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazítja: megfigyelés, játékos tevékenységek, gondolkodtató kérdésekkel problémahelyzet előidézése, kísérletezés
- Ha a lehetőség adott rá, az óvodában élősarok, konyha és/vagy virágoskert kialakítása, gondozása, művelése, rámutatva ezzel a kert hasznosságára, az emberi munka értékére
- Környezetbarát szokások megalapozása (pl. takarékoskodás a vízzel, árammal, papírral, hulladék szelektálása, hasznosítása)
- Az óvoda közvetlen környékére sétákat szervez, megismerteti a helyet, ahol az óvoda található, a helyet, ahol élnek
- Elemi közlekedési szabályokat gyakorolta, közlekedési eszközökkel ismerteti meg a gyerekeket
- Ünnepek, és hagyományörzés formájában közvetíti az egyetemes nemzeti kultúra értékeit
- Múzeumba, és kiállításokra szervez látogatásokat
- Elősegíti a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését a kortárs kapcsolatokban, és a környezet alakításában

A környezettudatos magatartás megalapozása

*„Bármid van, amire azt mondd enyém, ne feledd hozzágondolni: kölcsönkaptam.
Mert mindenedet az élettől kaptad, s mindenedet vissza kell adnod.”*
(Gárdonyi Géza)

Életünk minőségét, valamint egészségünket alapvetően befolyásolja és meghatározza a bennünket körülölelő természeti és társadalmi környezet minősége, állapota. A 21. sz. társadalmi és globális problémái ismertek: az ember lakóhelye és környezete nem előnyére változott. A környezetben visszafordíthatatlan, legtöbb esetben kedvezőtlen változások indultak el – klímaváltozás, élőhelyek eltűnése, fajok kihalása. Egy új nemzedéknek kell felnőnie, amely szakít a rombolással, de ehhez a régi nemzedéknek kell támogatnia a tapasztalataival.

A környezettudatos magatartás kialakításának létjogosultsága van az óvoda intézményrendszerében. A gyermekek gondolkodásának, felfogásának megalapozása, illetve rajtuk keresztül a szülők szemléletmódjának alakításában nevelőtestületünk is sokat tehet. Részünkről az elkötelezettségnek és a gyakorlati megvalósításnak van kiemelkedő szerepe. Ezért gondoljuk, hogy az óvodai környezettudatos magatartás kialakítása: „Apró lépés az óvodának, ugyanakkor nagy lépés a világnak.”

A fenntarthatóság pedagógiájának fontos értékei:

- az élet tisztelete
- a hagyomány őrzése – átmentése a jövőbe.

Mindezeket a családok hatékony és folyamatos bevonásával, élethosszig tartó folyamattal és holisztikus szemlélettel tudjuk a leghatásosabban elérni.

A környezettudatos magatartás kialakításának fő színtere az óvodában, a külső világ tevékeny megismerése, mint tevékenységforma. Ez olyan nevelési folyamatot jelent, mely valamennyi nevelési területre kiterjed, azokkal kölcsönhatásban van. Komplex tapasztalatszerzés, mely egységben mutatja, érzékelteti azt, ami a valóságban is egységesen érzékelhető.

A környezet megismerése nem korlátozódik csak a környezeti foglalkozásokra és a tervszerű, tudatos kezdeményezésekre, hanem átfogja az egész óvodai életet. Sokszínű, érdekes,

izgalmas tevékenységrendszerrel biztosítunk. Az érzelmek, kifejezőképességek fejlesztésére nagy hangsúlyt fektetünk: szeretet, kötődés, élménybefogadás keltése. Támazkodunk a gyermekek családból hozott ismereteire, a családi kirándulások, nyaralások élményeire is. Ha szükséges, a hátrányokat kompenzáljuk.

A környezettudatos magatartás kialakításának célja

- Környezettudatos, környezetre figyelő magatartásformák és szokások kialakítása: a szűkebb és tágabb környezet kulturális és természeti értékeinek megismertetése, megszerettetése és annak megóvására való nevelés
- A társadalmi igények változásához igazodó, a gyermek életkorának megfelelő természeti, - emberi, és tárgyi környezetből szerzett tapasztalatok, melyek birtokában biztonságosan igazodnak el az őket körülvevő világban
- Olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedési formák megalapozása, melyek a környezettel való harmonikus együttéléshez szükségesek és a családok környezettudatos életviteléhez hozzájárulnak

A célok elérését szolgáló legfontosabb feladatok, legjelentősebb tevékenységek

- A különböző képességfejlesztő tevékenységek során a környezettel, természettel kapcsolatos tartalmak feldolgozása
- Környezettudatos életmód elemeinek szocializációja: a szelektív hulladékgyűjtés következetes megvalósítása, természetbarát termékek használatára való ösztönzés, természeti környezet védelme, lakó- és óvoda környezet közös megóvása, újrahasznosítás a mindennapok során
- A különböző egészségkárosító szerek egészségi kockázatának tudatosítása
- Személyes higiéné elsajátíttatása
- Az egészséget befolyásoló környezeti tényezők felismertetése
- Anyag- és energiatakarékos óvodaüzemeltetés és a pedagógusok példamutatása
- Csoportszoba, folyosók, mellékhelyiségek, udvar tisztasága
- Az óvodán kívüli ismeretterjesztés lehetőségeinek kihasználása

Az óvodapedagógusok feladatai

- A gyermekek kíváncsiságára, érdeklődésére, megismerési vágyára és a megismerés okozta öröme építve sokszínű viszony kialakítása az objektív világhoz
- A komplexitás érvényesítése a különböző tevékenységformák között
- A differenciálás pedagógiai koncepciójának érvényesítése a nevelés folyamatában
- A környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítása
- A családi és tárgyi kultúra értékeinek, és a néphagyományok szem előtt tartása
- Holisztikus szemlélet kialakítása
- Az intézmény valamennyi dolgozójára vonatkoztatva a pedagógusok közösségében olyan értékrend kialakítása, mely az elődök értékteremtő és természetmegőrző munkáját helyezi előtérbe

A környezettudatos magatartás megvalósításának folyamatához kapcsolódó tartalmak

- október 4.-állatok világnapja,
- március 22.- Víz napja,
- április 22.- Föld napja,
- május 18.-madarak-fák napja,
- június 5.- környezetvédelem világnapja

9.3. Művészeti tevékenységek

A művészet ismerete, szeretete az egyetemes kultúra megismerése már óvodáskorban elkezdődhet, hiszen az esztétikum már nagyon korai életkorban hat a kisgyermekre.

Nagyon fontos a művészeti nevelés szempontjából, hogy esztétikus, nyugalmat nyújtó környezet vegye körül a gyermeket. Arra kell törekedni, hogy ő maga találja ki és valósítsa meg elképzeléseit. Segítséget akkor kell nyújtani, ha ezt kéri és igényli.

A művészeti nevelés legfontosabb feladata a kreativitás, az alkotó gondolkodás és cselekvés kialakítása.

A művészeti tevékenység sokrétű és összetett komplex jellegű. Ide tartozik a vers, mese, ének, zene, énekes játék, a tánc, a dramatizálás, bábozás, a rajzolás, a festés, a mintázás, a barkácsolás, a kézimunkázás, de még a környezet esztétikája is. A művészeti tevékenységek nem egy foglalkozást jelölnek, hanem olyan tevékenységeket, melyeket játékidőben, vagy szabadidőben épp úgy gyakorolhatnak, mint a nap folyamán bármikor.

A szabad természetben lezajló bármilyen megfigyelést, sétát is foglalkozásnak tekintjük.

Verselés- mesélés

A mese, a vers az anyanyelvi nevelés fontos eszköze, az értelmi, érzelmi, erkölcsi nevelés legfőbb segítője. A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához anyanyelvi neveléséhez. Mindennap mesélünk, verselünk. Nem teszünk különbséget a kezdeményezés vagy az elalvás előtti mese között. Mindkettő fontos a maga helyén és idején.

Az óvodások kedvelik a gyakori ismétlést, a mese többszöri feldolgozását. Erre tekintettel vagyunk.

A vers, mese kezdeményezések anyagát, gerincét a magyar népmesekincs megismertetése adja, de megismertetjük a gyermekeket klasszikus és kortárs irodalmi művekkel is. Lehetőséget teremtünk a gyermekek önálló szöveg és mesemondásához, saját vers- és mesealkotásához. Megfelelő eszközök biztosításával elősegítjük, hogy a gyermekek eljátszhassák, mozgással és/vagy ábrázolással megjeleníthessék a mesét.

Segítjük a bábozás és a dramatizálás tevékenységek megvalósulását. Az anyanyelvi nevelésnek és a játéknak egyaránt szerves része a bábozás, a dramatizálás. Rajtuk keresztül tükröződnek a gyermekek irodalmi élményei, kiegészülve hangulatukkal, kreativitásukkal, fantáziájukkal

Az irodalmi élmények feldolgozását különböző eszközök, anyagok barkácsolási lehetőségek biztosításával is elősegítjük.

Tapasztalataink szerint a családokban a mesélés helyett a személytelen, kontroll nélküli televízió, videó, DVD, számítógép került előtérbe. A válogatás nélkül gyermekek elé kerülő műsorok fokozzák feszültségüket, félelmeiket, agresszivitásukat, és sok esetben helytelen mintát adnak. Ezért a szemlélet formálásának segítése érdekében folyamatosan tájékoztatjuk a szülőket az óvodában hallott, ismertett művekről, kérésre népi, klasszikus és kortárs irodalmi alkotásokat ajánlunk otthoni használatra.

Az óvodapedagógus feladatai a verselés- mesélés, dramatizálás, bábozási tevékenység megszervezésében:

- Változatos irodalmi élmények közvetítése
- Életkornak, és egyéni érdeklődésnek megfelelő irodalmi anyag választása

Kiscsoportban:

- rövid, egyszerű állatos meséket
- rövid verseket, verses meséket
- láncmeséket
- mondókákat ismertetünk meg a gyermekekkel.

Középső csoportban:

- hosszabb verseket, meséket tanulunk
- önálló versmondásra ösztönözzük a gyermekeket
- próbálkozunk a dramatizálással, bábozással.

Nagy csoportban:

- több versszakos verseket
- verses meséket
- tündérmeséket, tréfás meséket ismertetünk meg
- hosszabb történeteket memorizálunk
- dramatizálunk
- egyéni mesemondásra ösztönözzük a gyermekeket
- kitalált mesék, vagy történetek elmondására adunk lehetőséget.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének főbb segítője. A mese feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges viselkedésformákat.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának fontos része.

- Elsősorban a magyar népi, illetve műalkotásokból választás, ezen túl mai kortárs irodalmi művekből és a migráns gyermekek hazájának kulturális értékeiből
- Pihenés előtt az altatás hangulatához illő mese választása
- Az irodalmi élmény befogadásához szükséges nyugodt légkör és körülmények kialakítása
- Az irodalmi anyag kifejező közvetítése a gyermekek részére
- Az otthonról hozott, gyermekeket érdeklő mai versek, mesék megismerése, feldolgozása
- A gyermekek motiválása az irodalmi élmény befogadására
- Saját vers és mese alkotására ösztönzés
- A dramatizálás, bábozás feltételeinek megteremtése, óvónői mintaadás
- Képeskönyvek elérhetőségének biztosítása
- A könyvek használatának, megbecsülésének alakítása
- Könyvtárlátogatások szervezése
- Bábszínházba járunk a gyerekekkel, bízva abban, hogy kultúradelvelő felnőttekké válnak.
- Irodalmi művek ajánlása a szülőknek
- A TV-ben, DVD-n látottak értelmezése, érzelmi megközelítése (lehetőség a gyermekek félelmeinek elmondására, kérdéseik feltevésére)
- Az óvodapedagógus a mindennapi mesélés, verselés, mondókázás biztosításakor ügyeljen, a gyermekkel való szoros érzelmi kapcsolat, a meghitt légkör megteremtésére.
- Az óvodáskorúak irodalmi nevelésében a csupa ritmus, csupa játék, a gyermeki szemlélet sugárzó alkotásának van helye.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Mintázás	Homok, agyag, lisztgyurma, főzött gyurma, plasztilin, olajos gyurma, gyúrt tészta
Rajzolás	Pálca, zsírkréta, porkréta, porpasztell, ceruza, filctoll, textilfestő, toll, tus, toll
Festés	Nyomdázás, kézzel festés, szivacsfestés, vízfestés, aqvarell, tempera, olaj, textil, selyem, üvegfestés, litográfia
Papírmunkák	Origami, tépés, vágás, ragasztás, mozaikkészítés, negatív képkészítés, árnykép, intarzia
Kézimunka	Varrás, fonás, szövés, körmöcske, hímzés, fűzés

A vizuális nevelés az óvodai nevelés egészét áthatja. Az ábrázoló tevékenység a tárgyi világ, a műalkotások, a népművészeti elemek, az esztétikus tárgyi környezet megismerését, feldolgozását, újraalkotását teszi lehetővé a gyermek számára.

Minél több eszközt, időt és helyet biztosítunk a vizuális tevékenységek gyakorlásához.

A vizuális tevékenységeket és a munkatevékenységeket összehangoljuk.

A gyermek alkotókedvének kibontakozásához önállóságát erősítjük, segítjük abban, hogy az alkotás által igénye legyen az önkifejezésre, saját környezete esztétikus alakítására, tudja az esztétikai élményeket befogadni. Bátorítjuk, dicsérjük, erősítjük egyéni kifejezőmódjának fejlődését. Fejlesztjük esztétikai érzéküket, szép iránti fogékonyságukat alakítjuk, elsajátíttatjuk a helyes ceruzafogást. A vizuális tevékenységünk a gyermek belső képeinek gazdagítására épül.

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés mind fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki tér-forma és szín képzeteinek gazdagodását és annak képi kifejezését.

Az óvodapedagógus feladatai a vizuális tevékenység megszervezésében:

- Spontán alkotókedvükre építünk, ebből bontakoztatjuk ki a vizuális esztétikai alkotóképességüket, kerülve a siettetést.
- Megfelelő, helyet, időt, eszközt biztosít
- A gyermekek számára elérhető helyen tartja az ábrázolás eszközeit
- Megismerteti a gyerekeket az eszközök használatával, különböző technikákkal, eljárásokkal
- Párhuzamosan végezhető tevékenységként lehetőséget ad a szabad alkotásra
- Tudatosan törekszik az óvodapedagógus arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek a gyerekek szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezetükben megtalálható népművészeti és műalkotásokból, épített környezetükből, amely életkori és egyéni sajátosságainak megfelel
- Bemutatja a migráns gyerekek hazájának kulturális értékeit
- A gyerekek által létrehozott alkotást pozitívan értékeli, elfogadja

- Támogatja a gyermekek kezdeményezését a csoportos alkotásra
- Az alkotókedvet ötleteivel, javaslataival, inspiráló eszközzel segíti, ösztönzi a gyermekeket a színek széles skálájának használatára
- Az udvaron is megteremti a lehetőséget az alkotásra
- Balkezes gyerekeknek megfelelő eszközt biztosít (balkezes olló), segíti a balkézrel történő munkálkodást
- Segíti a megfelelő ceruzafogás kialakulását
- Mintázáshoz többféle anyagot is használ (lisztgyurma, plasztilin, vizes homok)
- A mintázási kedvet különböző természetes anyagokkal, kiegészítőkkal növeli (termések, magvak, szárított, préselt növények, kavicsok stb.)
- Az óvodásoknak kiírt rajzpályázatokra a vállalkozó szellemű gyermekek munkáit rendszeresen elküldjük. A tevékenység közben a gyerekek felszabadultan beszélgethetnek, értékelhetik egymást, és saját munkáikat, énekelhetnek, verselhetnek, mondókázhatnak.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A zenei nevelésnek a gyermeki lét egészét át kell hatnia. A zenei anyanyelv alapozása szoros kapcsolatban van a nyelv kifejező gyakorlásával. Az óvodai zenei nevelésnek jelentős hagyományai vannak. A magyar népdalok, mondókák, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az énekes játékok világa ma is élő és felhasználható hagyomány. Mindegyik örömet nyújt a gyermeknek, fejleszti zenei képességeit. Zenei kreativitásuk alakításában fontos eszközül szolgálnak az igényesen válogatott kortárs zeneművészeti alkotások is.

Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mozgás is az óvodai mindennapok része. Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra vagy körjátékok játszására. Ezeket a lehetőségeket kihasználjuk. A komplex foglalkozásokat inkább a zenei ismeretek elmélyítésére, összefoglalására, a képességek fejlesztésére használjuk fel. A zenei tevékenységek megvalósítása során lehetőséget adunk a néptánc, népi játékok megismerésére is.

Az óvodapedagógus feladatai a zenei tevékenységek megszervezésében:

- A zene iránti érdeklődés felkeltése, befogadására való képesség megalapozása
- A gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének éneklési készségének, harmonikus mozgásának fejlesztése
- A szülőföld értékeinek átörökítése a népzene, a népdal, a népszokások megismertetése által
- Igényes zenei kultúrát képviselő dalok, dalos játékok, mondókák kiválasztása, az adott csoportnak, a gyermekek életkorának, képességszintjének megfelelően

Kiscsoportban legfontosabb feladatunk:

- éneklés egy- két gyermekkel
- ölbeli játékokkal
- höcögtetőkkal
- kis hangterjedelmű gyermekdalokkal
- mondókákkal
- játékos, utánpótlós mozdulatokkal (helyben)

Középső csoportban feladatunk:

- játékos közös éneklés, kisebb csoportban
- bábbal egyéni éneklésre serkentés
- körbejárás elsajátítása
- egyenletes lüktetés megéreztetése járással
- akusztikus inger és a mozgás összekapcsolása (taps, dobbantás stb.)
- utánzó mozdulatok, változatos sorformák játéka

Nagycsoportban feladatunk:

- a csoport tisztán énekeljen, az óvónő indítása után egyedül is
 - a tiszta éneklés javítása csoportosan és egyénileg
 - merjenek önállóan dalt választani, egyedül énekelni
 - esztétikus kör alakítása, megtartása
 - nagy térben mozgó komplikáltabb mozgásfajták elsajátítása
pl: szerepcserés, párválasztós, sorgyarapodós játékok
 - tempó és dinamika összekapcsolódása
 - zenei kreativitás fejlesztése: karmesteres játékkal, mondókák dallamosításával, kérdés- felelet játékokkal stb.
 - nagyobb hangterjedelmű dalok, népdalok, énekes játékok megtanítása
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és zenei képességfejlesztő játékokkal
 - Napjaink gyermekdalainak, zenei anyagainak megismerése, megismertetése
 - A zenei fogékonyság megalapozása megfelelő zene, illetve hangszeres tudás esetén az óvodapedagógus játéka segítségével
 - A kör és egyéb mozgásos játékokhoz elegendő hely kialakítása
 - A gyermekek adottságaihoz igazodó, megfelelő hangmagasságú éneklés
 - Esztétikus, motiváló hatású, élményt előhívó eszközök biztosításával, a zenés játékok hangulatának megteremtésével segíteni a spontán kialakuló zenei tevékenységet

Gyermektánc

A játék és a tánc a hagyományos kultúrában nem vált el, nem különült el élesen egymástól. A kicsik is és a nagyok, gyermekek és felnőttek egyaránt játszottak és táncoltak, közös, megfelelő szabályok szerinti szórakozás volt ez számukra. A kicsik mindezeket a nagyoktól lesték el. Tímár Sándor szerint ez a tanulás olyan volt, mint mikor a gyermek az anyanyelvét tanulja. Észrevétlenül, a felnőtteket figyelve sajátítják el a szabályokhoz igazodó játékokat és táncokat, nem kell számukra magyarázgatni, hanem eléjük kell a játékokat játszani, illetve a táncokat táncolni. Ugyancsak Tímár írja idézett munkájában: „Ha a kicsiket eltiltjuk a tánc tanulástól, az olyan, mintha megtiltanánk nekik, hogy a felnőttek nyelvvel ismerkedjenek, mondván: ráér nagyobb korukban. A mai gyerekek sem elégszenek meg a játéktanulással, s hajdan a falusi gyerekek számára is megteremtették az alkalmat a gyermekek tánc tanítására. Ez volt a „serketánc”, az „aprók tánca”.

Óvodapedagógus a folyamatban

Ügyelnünk kell óvodásaink tanításánál, hogy a táncot tanító óvodapedagógus a táncmotívumok kivitelezését ne követelje a legmagasabb szinten, ne akarja úgy látni, mint ha a legügyesebb táncos táncolná. Hagyja a gyereket szabadon játszani, s ha az óvodapedagógus megfelelő mintát mutat, előbb-utóbb a gyermek is utánozni fogja azt.

Gyermektánc tanításakor nemcsak a tánclépéseket mutatjuk be, hanem közben zenét is hallgatunk, éneket is tanulunk. Szükséges lenne, hogy az elkövetkezendő években minden óvodapedagógusunk megkapja a megfelelő szakmai és módszertani képzést a népi játékok és a néptánc oktatásához. Fontosnak tartjuk, hogy a népdalokat a pedagógus játék közben tanítsa meg a bölcsődékben és az óvodákban egyaránt, úgy, hogy a gyerekek kapcsolódjanak be az éneklésbe, valamint a néptánc oktatásakor is azonnal jelenjék meg a zene, mint a táncok kísérőművészete.

Az óvodai táncok esetében az ugrások oktatása lenne az első feladat. Ezek a táncok egyszerű motívumokat is tartalmaznak, fontos azok mintaszerű bemutatása. Csak olyan óvodapedagógus tanítson táncot, aki tisztában van a néptánc alapfokú ismereteivel! Tanításkor – mint ahogy más esetben is – a pedagógus mintául szolgál.

9.4. Az egyén társadalmi feladatait tudatosító, képességeit fejlesztő ismeretek, tevékenységek

A mindennapos fejlesztő mozgás

A tevékenységközpontú óvodai nevelés lényeges eleme a testi képesség fejlesztése. Az örömmel végrehajtott mozgás és a szellemi fejlődés szoros kapcsolatban állnak.

A mozgás kedvezően befolyásolja a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró, ellenálló képességét, egyes szervei teljesítő képességét, felerősíti és kiegészíti a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatását.

Az egészséges életmód szokásainak megalapozását óvodáskorban kell elkezdenünk.

A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése az óvodai testi nevelés fontos feladata.

A természet erőivel- napfény, levegő, víz- történő edzés kedvező hatását sem szabad figyelmen kívül hagynunk, ezért a mindennapi testnevelést lehetőleg a szabadban tartjuk.

Naponta biztosítjuk a szabad levegőn tartózkodást (minimum 1 óra, télen is).

A mozgásfejlesztéshez hozzátartozik, hogy biztosítjuk a spontán mozgáslehetőséget az egyéni sajátosságok figyelembevételével. Igyekszünk minden lehetőséget kihasználni a nap folyamán a mozgásra.

A gyermekek napirendjét úgy állítjuk össze, hogy lehetőleg felváltva biztosítsuk a mozgást és az ülésel együtt járó tevékenységeket.

A 3-7 éves gyermekek egészséges testi fejlődésének biztosításához szükséges a rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket figyelembe vevő mindennapi testnevelés.

A nyugodt, derűs légkörű, játékban gazdag, kellő intenzitású napi 20-30 perces testmozgás nem csak a kondicionális és koordinációs képességek fejlődését biztosítja, hanem hozzájárul a gyermeki személyiség differenciált fejlesztéséhez is.

A mindennapi testnevelés tartalmát úgy állítjuk össze, hogy azt döntő mértékben a természetes mozgások, gyakorlatok képezzék (járások, futások, függések, egyensúlygyakorlatok). Ezeket kiegészíti néhány talajtorna elem, valamint a kézi szerekkel végezhető gyakorlatok és természetesen a testnevelési játékok.

Minden mozgásforma, amit a gyermekek képesek elvégezni, a mindennapi testnevelés keretébe beépíthető.

Az óvodapedagógus dönti el, hogy a mindennapi testnevelést szabadban, vagy csoportszobában tartja, a 20-30 perc alatt „nagy” testnevelés foglalkozást tart, vagy egy-egy mozgáscsoport gyakorlásával, esetleg testnevelési játékokkal tölti ki az időt. A fontos az, hogy minden nap legyen mozgás!

A mozgásfejlesztés feladatai:

- Legyen lehetőségük a gyermekeknek saját testük mozgását átélni.
- Sokoldalú mozgástapasztalatokat szerezzenek a gyermekek az alapvető mozgásformák gyakorlása által.
- Folyamatosan fejlődjön a gyermekek mozgása és egyensúlyérzéke.
- A kéz finommozgásainak fejlesztésére nyújtunk változatos lehetőségeket.
- Segítsük elő a gyermekek harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy és kismozgásának kialakulását.

Az óvodapedagógus feladatai a mindennapi testnevelés megszervezésében:

- Minden nap lehetőséget adni a mozgásra
- A szabad mozgás feltételeinek biztosítása.
- A gyermekek mozgáskedvének megőrzése, illetve szükség esetén felkeltése
- A játék, játékoság elsődlegességének tiszteletben tartása a foglalkozásokon
- A testnevelés foglalkozások anyagának összeállítása, figyelembe véve a csoport és az egyéni fejlettség aktuális állapotát
- Ötletek adása a szabadban és az épületen belül a legoptimálisabb terhelést biztosító napi mozgáshoz
- Változatos eszközök biztosítása, hogy a mozgás örömet jelentsen a gyermek számára
- Az eszközök rendeltetészerű, balesetmentes használatára szoktatás

Tartásjavító torna

/Kiegészítés a mindennapi testneveléshez/

Az egyéni képességeket figyelembe vevők aktivitást és terhelő gyakorlatok mellett fontosnak tartjuk a gyermekek tartását javító gyakorlatokat.

Szeretnénk a tartásjavítás, az izomerősítés, a gerinc-deformitások megelőzése érdekében minél többet tenni.

A helyes testtartás a kisgyermeknél sok mozgás következményeként alakul ki. Ehhez mozgékony gerinc és megfelelő erősségű törzsizomzat (has, hátizmok) szükségesek. Gyakorlatainkkal ezt a mozgékonyt lazítással, az izomzatot erősítéssel szeretnénk kialakítani.

A végtagok váltott emelésével könnyebb, együttes emelésével nehezebb gyakorlatokat adunk. Nehezítjük a tornát az ismétlések számának emelésével is.

A kicsiknél játékos formában folyik a torna, hogy minél változatosabb legyen, különböző eszközöket használunk.

Napjainkban szomorú tényé vált, hogy igen sok a „lúdtalpas”, be-bedőlt bokájú gyermek. Mindezek a problémák enyhítése érdekében nagyon fontos feladatunk a sokat emlegetett megelőzés, a prevenció.

Ennek érdekében olyan eszközöket, játékokat adunk a gyermek kezébe, amely a megelőzést szolgálja. Ilyen pl. a gymnastic ball. Elsősorban mozgásszervi, ezen belül is gerincpanaszok megelőzésére lehet használni. A kisgyermeknél a labdán való mozgás, gurulás, a mozgás koordinációja fokozatosan alakul ki. Valójában egy olyan eszközzel végeznek örömteli tevékenységet, amely játékosan segíti az egyensúlyérzékük megszilárdítását, izmaik erősítését és a tartásnevelést.

A labdán való gyakorlás a légzéssel összekapcsolva növeli a szív, a tüdő kapacitását, segíti a helyes mechanika kialakulását. Fokozza az izmok flexibilitását, meggátolja azok rövidülését, amelyek a napi terhelés során kialakulnak.

A gymnastic ball gyakori használata a vérkeringést javítja, az idegrendszerben kellemes hatást vált ki. Különböző gyakorlatoknál, pl. egyenes háttal ülés a labdán, kéztámasz a combon, a labda hátra gördítésével medencekibillentéssel, törzsdöntésével előre: az alsó ágyéki gerincszakasz mobilizálódik. A labda gördülése segíti a törzsdöntést, a döntési szög beállítását, erősíti a farizmot, a hátizmot.

Óvodánk rendelkezik külön tornaszobával, így a mozgásos tevékenységeket ott valósítjuk meg, ha pedig az időjárás megengedi és a betervezett tevékenység megvalósítható, akkor szabad környezetben az udvaron is szervezünk mozgásos tevékenységet.

- A természetes mozgások alakítása, fejlesztése (kúszás, csúszás, mászás, futás, járás, ülés, állás).
- Egészséges versenyszellem alakítása.
- Testi képességek alakítása, fejlesztése (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, testtartás).
- Térbeli, időbeli tájékozódó képesség fejlesztése.
- Mozgáskoordináció fejlesztése, alakítása.
- A szem-kéz-láb koordinációjának fejlesztése.
- Az egyensúlyérzetet befolyásoló mozgások végeztetése.
- A légző-keringési-csont és izomrendszer teljesítőképességének növelése, figyelemmel a mozgási fejlődés lépcsőfokaira. A növekedés elősegítése.

Ha csak ezeket a szempontokat vesszük figyelembe, már eredményes tartásjavítást, tornát végzünk a gyerekekkel közösen.

10. A NEVELÉS, FEJLESZTÉS TERVEZÉSE ÉS IDŐKERETEI

A tevékenységközpontú óvodai nevelés céljának és feladatainak ismeretében a pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva tervezzük meg. Az óvodapedagógus számára alapvetően fontos feladat a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása még akkor is, ha jelentős mértékben építünk a spontán, gyermeki ötletre, tapasztalatokra. A tervezésben tudatosan vesszük számításba, hogy az egyes gyermekek fejlődési üteme különböző, és a gyermek fejlődését tekintve is különböző szinteken lehet egyik vagy másik képességét illetően. A fejlődés dinamikája tehát egy-egy gyermek esetében a különböző területeken más és más. A nevelés és tanulás tervezése egy tömbben egymással szoros kölcsönhatásban valósítható meg. A tervezés során mindig a 4-es feladatrendszerből kiindulva tervezzük meg a gyermeki tevékenységeket, és ezen keresztül a szükséges fejlesztéseket.

A cél és a feladatok ismeretében a fejlesztést hosszú távon éves, féléves periódusokban gondoljuk át. A gyermeket foglalkoztató élmények és tapasztalatok éppen olyan részei a nevelésnek, mint az óvodapedagógus által előzetesen átgondolt és megtervezett feladatok. A gyermeki személyiség fejlesztése, az életre való felkészítés feltételezi a gyermek szűkebb és tágabb környezetében megszerzett, átélt élményeinek és tapasztalatainak, ötleteinek, aktuális tevékenységeinek beépítését a nevelőmunka egészébe. Ezért a tervezés során külön is biztosítani szükséges a gyermeki tapasztalatok előre nem tervezhető tartalmának megjelenítését a tervező és megvalósító munkában. A gyermekek folyamatos megfigyelése, az óvodások élményeinek meghallgatása és közös élmények nyújtása a tervezés előkészítő folyamatához tartozik. A rövid időszakot átfogó tervezés ugyanakkor lehetővé teszi olyan

nevelési alaphelyzet kialakulását, amiben a gyermek és az óvodapedagógus aktív egymásra hatása képes a nevelési, tervezési folyamatot befolyásolni. A tevékenységek megtervezéséből kiindulva a neveléstanulás komplex egymásra hatását figyelembe véve szükséges tervezni. A tervezésnél nem az ismeretanyag növelésére, hanem a több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontokból való megközelítésre helyezük a hangsúlyt. Így tudjuk a leginkább a képességek optimális fejlesztését megoldani.

A fejlesztés módszere

A fejlesztés módszere az egyénre szabott differenciált fejlesztés a csoport keretein belül. A tevékenységközpontú program megvalósítása leghatékonyabban vegyes csoportban képzelhető el, de az óvodában létrejövő adott lehetőségek döntik el, milyen csoportszervezési formát alkalmaznak. Részben osztott és osztatlan csoportban is megvalósíthatók a kitűzött nevelési célok és feladatok. Az óvodapedagógus dönti el, hogy adott esetben kötetlen kezdeményezés vagy kötött foglalkozás keretein belül kívánja elképzeléseit megvalósítani. A fejlesztés, a foglalkozás formáját nem a gyermekek életkora, hanem fejlettségi szintje határozza meg. A gyermekek önállóan, spontán szerzett tapasztalatai nagyon jó kiindulópontot jelentenek az óvodapedagógus számára a tudatos, irányított tapasztalás megszervezéséhez. A világban eligazodni készülő gyermek felkészítése az életre, feltételezi olyan szituációk megélését, ahol szabadon alkothat, dönthet, gondolkodhat, cselekedhet.

A szellemi fejlesztés legfőbb célja abban nyilvánul meg, hogy a gyermeket aktivitásra, a problémák meglátására és kifejtésére bátorítjuk, és képessé tesszük azok megoldására. Kreatív problémamegoldásra ösztönözzük a gyermeket. A nevelőmunka elemzése és értékelése az óvodapedagógus folyamatos feladata, az értékelés tapasztalatai adnak támpontokat a nevelőmunka tervezésének irányvonalairól.

A fejlesztés kerete

- A teljes nevelési folyamat, amely vegyes, részben osztott vagy osztott csoportokon belül a gyermeki tevékenységre, önállóságra, döntési helyzetekre és sokoldalú tapasztalatszerzésre épül.
- A nevelési folyamatba szervesen illeszkedő tanulási folyamat, melynek részei:
 - önálló és irányított tapasztalatszerzés,
 - komplex foglalkozások rendszere, kötetlen és kötött kezdeményezések és foglalkozások.

Az óvodai élet keretei

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítja ki az óvodapedagógus a gyermekek óvodai életrendjét, időbeosztását. A heti rend és a napirend az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését. A gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges a mozgásos tevékenységek és a pihenés váltakozó biztosítása. A napirend lehetővé teszi a szabad levegőn való hosszú idejű tartózkodást, a szokásrendszer kialakítását, a gyermeki tevékenységek szabad kibontakozását. A napirenden belül a legtöbb időt a gyermekek legfontosabb tevékenysége, a játék kapja. A szabad levegőn való tartózkodás, a gyermekek gondozásával kapcsolatos teendők (étkezés, tisztálkodás, alvás) ugyancsak beilleszthetők a játéktevékenység egész napos folyamatába. Reggel, különösen tavasszal és nyáron a szabad levegőn való tartózkodás természetes része a gyermekek napi életének. A hűvösebb idő beköszöntével is szükséges a szabad levegőn való

mindennapi tartózkodás, csupán annak időtartamát csökkentjük. A napirend biztonságot, támpontot ad, és állandóságot jelent a gyermek számára. A napirenden belül rugalmasan figyelembe vehető az egyes tevékenységek időigénye. A napirend ezen kívül annak megfelelően, ahogy az évszakok váltakoznak, vagy a gyermeki tevékenységek fejlődése ezt indokoltá teszi, változtatható, rugalmasan módosítható. A gyermekek szokásrendszerének kialakításával biztosítjuk a napirenden belül megvalósuló tevékenységek végzésének zavartalanságát.

A napirend általános időkerete:

- szabadidős tevékenység 4-6 óra,
- étkezés, pihenés 2,5-3 óra,
- öltözködés, tisztálkodási tevékenység 1-2 óra,
- komplex foglalkozások naponta 15-35 perc.

A napirendben az egyes tevékenységekre fordítható idő rugalmasan változtatható a körülmények, az évszakok, a váratlan események stb. hatására.

Időkeret	Tevékenységek	
	3-4 évesek	5-7 évesek
6:30 – 7:30	Gyülekezés, szabad játék	Gyülekezés, szabad játék
7:30 – 8:00	Csoport bontás, szabad játék	Csoport bontás, szabad játék
8:00 – 8:30	Szabad játék, kezdeményezés	Kezdeményezés, foglalkozás Mozgásfejlesztés
8:30 - 9:00	Tízórai	Tízórai
9:00 - 9:45	Szabad játék Mozgásfejlesztés (kötelező vagy kezdeményezett) Kezdeményezés	Szabad játék Mozgásfejlesztés (kezdeményezett) Foglalkozás
9:45- 11:30	Felajánlott vagy választható tevékenységek, játék Játék a levegőn	Felajánlott vagy választható tevékenységek, játék Játék a levegőn
11:30- 12:30	Testápolás, ebéd, testápolás	Testápolás, ebéd, testápolás
12:30-14:30-ig	Pihenés	Pihenés
14:30- 15:00	Uzsonna	Uzsonna
15:00- 17:00	Szabad játék, Játék a levegőn	Szabad játék, Játék a levegőn

Heti rend

A heti rend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban, és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez. A hetirend, különösen a nevelési év elején teljesen másképp alakulhat, mint a nevelési év végén. Különösen a beszoktatás idején figyelünk arra, hogy minél lazább, rugalmasabb és alkalmazkodóbb hetirendet állítsunk össze. Később, az iskolai életmódra való felkészítés feladatai a hetirend és a napirend pontosabb betartását helyezik előtérbe. A hetirend összeállításánál arra figyelünk, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös megvitatására. A rugalmasság, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a hetirend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen.

A heti rend életkortól függően naponta biztosítja a tervezett és rendszeres mozgásfejlesztést. A keret és az időtartam változó, szervezhető kezdeményezett, vagy kötött formában. Heti 2 alkalommal minden korosztály számára kötelező a testnevelés foglalkozás. Mozgásfejlesztő szabályjátékokat a mindennapos testnevelés keretein belül a gyerekek részképességeinek fejlesztésére törekedve szervezünk.

A felajánlott, választható műveltségtartalmat, integráló tevékenységet úgy alakítjuk, hogy naponta folyamatosan legyen lehetőség a művészeti tevékenységekre, amelyek a szabad játék keretein belül szervezhetők.

A heti rend kialakítása az óvodapedagógus feladata. Az adott óvodai csoport és a gyermekek igényeinek, képességeinek figyelembevételével a komplex foglalkozások helyei és az időkeretek is megváltoztathatók.

Az óvodapedagógus feladatai a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban

- Heti és negyedéves nevelési-tanulási terv készítése.
- Heti rend és napirend összeállítása.
- Tematikus terv készítése.
- A téma lezárásával reflexió készítése.
- A gyermek fejlődésének megfigyelését szolgáló feljegyzések vezetése évente minimum 2 alkalommal.
- A nevelőmunka folyamatos értékelése:
féléves és év végi értékelés.

11. AZ ÓVODA HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI, EGYÉB RENDEZVÉNYEI, JELES NAPJAI

Ünnepek, hagyományok, rendezvények:

A népi hagyományinkat aktuális, komplex módon jelenítjük meg a mindennapi tevékenységekben. Törekszünk az énekes,- mondókás, dramatikus játékok hitelesebb, élményszerűbb átadására. Gyakran használunk jellegzetes népi hangszereket, zajt keltő eszközöket. Természetes és sokrétű módon alkalmazzuk óvodai életünkben népköltészeti értékeinket és népmese hagyományainkat.

Igénybe vesszük külső- és belső segítséget a helyi hagyományok és népi motívumok feltárásában, alkalmazásában, az eredeti népszokások idéző tárgyak népviselet gyűjtésében, a gyermekélet ünnepeinek megszervezésében.

Szokások, hagyományok, rendezvények	Jelképek, programok
Lekvár, méz fesztivál	Műsor, kézműves foglalkozás szervezése
Családi szöszmötölős nap	Must készítése, ebéd főzése, kézműves foglalkozások.
Községi szüreti felvonulás	Nagycsoportosok részvételével
Adventi készülődés	Adventi koszorú, naptár készítése
Községi adventi forgatag	Műsor, kézműves foglalkozás szervezése
Mikulás ünnepség megszervezése	Ajándékkészítés, dalok, versek
Óvodai Mikulás ünnepség	Mese előadás
Luca nap	Búzaültetés, Lucázás
Önkormányzat nyugdíjasainak köszöntése	Téli műsor bemutatása az önkormányzat épületében
Gyertyagyűjtés az óvodában	Fenyőfa díszítése az udvaron, karácsonyi dalok éneklése, szülők megvendégelése
Farsangi multság	Kiszebáb készítése, jelmezes felvonulás
Március 15.	Zászlók, kokárdák készítése, elhelyezése, az emlékműnél
Húsvét	Tojásfestés, locsolkodás
Nyílt napok	A szülők betekintése a csoportok életébe, új óvodásoknak játszóház, ismerkedés
Anyák napja a községi nyugdíjasklubos nagymamáknak és a gyermekek szüleinek Évzárók és ballagás megtartása.	Meghívjuk és megvendégeljük az időseket Nagycsoportosok búcsúzása versekkel, dalokkal.

12. GYERMEKVÉDELEM

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőségről szóló 2003. évi CXXV. Törvény rendelkezései az irányadóak.

Minden pedagógus és óvodai dolgozó munkaköri kötelessége a rábízott gyermekek védelme, pedagógiai eszközökkel való segítése.

Az óvodai nevelés folyamatában a gyermeki jogok tiszteletben tarása, védelme, erősítése, érvényre juttatása.

A gyermeknek joga van

- A nevelési és oktatási intézményben, biztonságban és egészséges környezetben neveljék, oktassák. Óvodai napirendjét életkorának megfelelően alakítsák ki (játékidő, levegőztetés, pihenőidő, étkezés, testmozgás).
- A gyermek emberi méltóságának és személyiségének tiszteletben tartása érdekében nem vehető alá embertelen, megalázó büntetésnek, testi fenyegetésnek, zaklatásnak, idetartozik az étel erőltetése, a levegőztetés megvonása is. A gyereket közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetés nem érheti.
- A gyerek joga, hogy képességének, érdeklődésének megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljön.
- Vallási vagy világnézeti, nemzeti vagy etnikai kisebbséghez való tartozása, fogyatékosága, egészségi állapota nem sérthető.
- A gyerek nevelése és oktatása az intézmény pedagógiai programja alapján történik, mely szerint az ismeretek közlését, átadását tárgyilagosan és többoldalúan kell megvalósítani.
Biztosítani kell a foglalkozásokon való részvételét.
- A gyerek cselekvési szabadságát, családi életéhez, magánélethez való jogát az óvoda nem korlátozhatja, de a gyerek ezen jogának gyakorlása közben nem veszélyeztetheti saját, illetve társai, az óvoda alkalmazottainak egészségét, testi épségét. Nem akadályozhatja viselkedésével a többiek művelődéséhez, fejlődéséhez való jogát.

A gyermek szüleitől vagy más hozzátartozójától csak a saját érdekében, törvényes, meghatározott esetekben és módon választható el. A gyermeket kizárólag anyagi okokból fennálló veszélyeztetettség miatt nem szabad családjától elválasztani.

A gyermeki jogok védelme: a gyermeki jogok védelmére köteles minden olyan természetes és jogi személy, aki a gyermek nevelésével, oktatásával, ellátásával, a gyermek ügyeinek intézésével foglalkozik.

Szülői jogok és kötelességek

- A szülő joga, hogy megismerje a nevelési-oktatási intézmény pedagógiai programját, intézményi minőségirányítási programját, szervezeti és működési szabályzatát, házirendjét, és tájékoztatást kapjon az abban foglaltakról. A házirend egy példányát a beiratkozáskor a szülőnek betekintés céljából át kell adni.
- Joga, hogy saját gyermeke fejlődéséről, magaviseletéről rendszeresen részletes és érdemi tájékoztatást, a gyerek neveléséhez tanácsokat, segítséget kapjon.
- Az intézmény vezetője és a pedagógus hozzájárulásával részt vegyen a foglalkozásokon.
- Kezdeményezheti szülői szervezet, óvodaszék létrehozását, s abban tevékenyen közreműködhet.

- A szülő kötelessége, hogy gondoskodjon a gyermeke testi, érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételekről.
- Biztosítsa gyermeke zavartalan és rendszeres óvodába járását három éves kortól, de legkésőbb abban az évben, amikor betölti ötödik életévét.
- Amennyiben a szülő a gyermeket másik óvodába kívánja elvinni, akkor az új óvoda igazolását meg kell kérni. A visszajelzés hiányában értesíteni kell az illetékes jegyzőt.
- Kísérje figyelemmel gyermeke fejlődését, és a tőle elvárható módon segítse a fejlődés folyamatát, valamint a gyerek közösségbe való beilleszkedését, a közösségi élet szabályainak elsajátítását.
- Rendszeresen tartson kapcsolatot a gyermekével, foglalkozó pedagógusokkal, és részükre az együttnevelés érdekében a szükséges tájékoztatást adja meg. Tartsa tiszteletben az óvoda dolgozóinak emberi méltóságát és jogait.

Célunk:

A prevenció, a telepen élő gyermekek esélyegyenlőségének növelése, a gyermeki jogok és érdekek érvényesítése, testi- lelki egészségüknek és a családban történő nevelésüknek elősegítése, szükség szerint segítségnyújtás, valamint együttműködés a különböző intézményekkel és szakemberekkel.

Feladatunk:

- A hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekek és családok segítése.
- A gyermekek fejlődését korlátozó ártalmak kiszűrése, külső speciális szakemberek bevonásával / logopédus, Pedagógiai Szakszolgálat /.
- Külső segítőkkel, gyermekvédelmi szervekkel, intézményekkel való kapcsolattartás, együttműködés.

A társintézményekkel való kapcsolattartás mélyítése / bölcsőde, szomszédos óvodák, helyi iskola/ a prevenció minden gyermekre való kiterjesztése.

12. 1. Kompetencia szintek a gyermekvédelem területén

1. szint: óvodapedagógusok szintje:

- Biztosítja a gyermeki jogok érvényesülését.
- Hátrányos és veszélyeztetett helyzetet felismeri.
- Szükség esetén megfelelő szakemberhez, intézményhez irányítja, megszervezi a gyermek felzárkóztatását.
- Biztosítja a gyermekek differenciált és egyéni fejlesztését.
- Figyelemmel kíséri a gyermek rendszeres óvodába járását.
- A feltáró munka után a felzárkóztatást, tehetséggondozást megtervezi, megvalósítja (a gyermekek fejlődési lapjain feljegyzést készít).
- A szülőkkel megfelelő, együttműködő kapcsolatot alakít ki.
- Biztosítja a gyermekeket megillető jogok érvényesülését, szükség esetén védő,- óvó intézkedésre javaslatot tesz.
- Közreműködik az óvodán belüli szociális szolgáltatások megszervezésében.

2. szint: gyermekvédelmi felelős szintje:

- Nevelési év elején megtervezi az adott év gyermekvédelmi feladatait.
- Az óvónő segítségével felméri a hátrányos és veszélyeztetett gyermeket.
- Nyilvántartást vezet a HH/HHH gyermekekről.
- Kapcsolatot tart a családsegítő szolgálattal és a gyermekjóléti szolgálattal.
- Koordinálja a probléma kezelését, feljegyzi a családokkal kapcsolatos intézkedéseket.
- Szükség szerint családlátogatásokat végez az óvónőkkel.
- A fogadó órák alkalmával a szülők rendelkezésére áll a felmerülő problémák és kérések megbeszélésére.
- Részt vesz a gyermekjóléti szolgálat által kezdeményezett esetmegbeszélésen.

3. szint: óvodavezető szintje:

- Irányítja és ellenőrzi az óvodában folyó gyermekvédelmi munkát.
- A gyermek mindenképp felett álló érdekének érvényesítése, és az érvényesítés ellenőrzése.
- Kapcsolat felvétele az illetékes gyermekvédelmi és családsegítő szervezetekkel.
- Gondoskodik a gyermekvédelmi felelős továbbképzéséről és beszámoltatja az elhangzottakról.
- Rendszeres támogatás iránti kérelmekről a gyermekvédelmi felelőssel, a családsegítővel és az érintett óvónőkkel folyamatosan egyeztet, és a megfelelő intézkedéseket megteszi.
- A gyermek sérelmére elkövetett bűncselekmény gyanúja esetén szükség szerint segítséget nyújt (gyámhatóságnak, gyermekvédelmi szakembernek).
- Írásban tájékoztatja a szülőket a gyermekvédelmi felelős, és a családsegítő személyéről és elérhetőségéről.
- Segítségére van a szülőknek problémáik megelőzésében és megoldásában.

12. 2. Tevékenység, melyekkel a fenti feladatok megvalósíthatók, feltételek biztosítása terén

Személyi feltételek: szakképzettség elősegítése a pedagógusok számára.

Tárgyi feltételek: egészséges, nyugodt, kiegyensúlyozott, biztonságos környezet biztosítása.

Módszerek

- szituációs játék,
- beszélgetés,
- a szülők bevonása a munkába,
- egyéni bánásmód.

A célt akkor érjük el az adott módszerekkel, ha az óvodában lévő veszélyeztetett gyermeket sikerül a családban tartani, körülményeit, életfeltételeit javítani. Sikerül elérni, hogy a gyermek több időt töltsön a szülőkkel.

Konkrét tevékenységi formák

- rendszeres családlátogatás,
- szülői értekezletek,
- hagyományok ápolása, nyílt ünnepségek,
- orvosi vizsgálatok megszervezése,
- kapcsolattartás a társszervekkel,
- közös programok.

Sikerkritériumaink

Munkánk akkor tekinthető eredményesnek:

- ha a gyermek rendszeresen jár az óvodába, és az általunk nevelt gyermek nem kerül hátrányosabb helyzetbe annál, amivel óvodába került.
- ha minden gyermek önmagához képest jól fejlődik, jól érzi magát az intézményben, és korának, fejlettségének megfelelően képessé válik életfeladatai elvégzésére.

A tehetség, ha kivirágzik, a hátrány, ha csökken, a családok, ha nevelési funkciójukat igyekeznek teljesíteni, nem dolgoztunk hiába. (A fejlődési lapon feljegyzés készítése.)

12. 3. Integrációs feladataink

Közösségünkre jellemző, hogy a gyermek családi háttérének kultúrátlanságából, közönyéből, kedvezőtlen életkörülményeiből fakadóan sok gyermek később kerül az óvodába. Ez elsősorban a cigányságra jellemző, valamint a munkanélküli szülők gyermekeire.

Fontos feladatunknak tartjuk, hogy időben felmérjük ezeket a családokat, és megpróbáljuk egy tiszta, egészséges környezetbe – jelen esetben az óvodába – behozni a gyermeket. Nagyon jó a kapcsolatunk a védőnővel. Ő minden évben előre tájékoztatja a vezető óvónőt, hogy hány gyermek született, hány gyermek tölti be a 3. életévét, így hány gyermek válik óvodáskorúvá. Ezeket a gyerekeket, családokat mi meglátogatjuk. A látogatásoknál a beszélgetésből kiderül a gyermek szociális háttere.

Ezekre a gyerekekre nagyon jellemző a szeretethiány, a magatartászavar, a beilleszkedési zavar. A szülőket nyár elején behívjuk az óvodába, és közvetlen beszélgetés formájában tanácsokkal látjuk el, hogy hogyan készítsék fel gyermeküket az óvodai életre, mellyel beilleszkedésüket könnyítik meg.

Ha sikerül őket óvodába hozni, nagyon fontos, hogy a már óvodás gyerekekkel elfogadtassuk azt a tényt, hogy a társa cigány; megértessük vele, hogy ugyanolyan, mint ő. Az óvónő e magatartása modell lehet ilyen esetben. pl: elsőnek fogom meg a kezét, leülök mellé a padra, én öltöztetem stb. Ezeknél a gyerekeknél egy biztonságos, szeretetteljes háttérrel kell kialakítani, ami otthon hiányzik az életükből. Ugyanakkor figyelni kell arra, hogy ne mondjunk negatív véleményt a szülők otthoni életéről.

Feladatunk:

A valamilyen hátránnyal küzdő gyermekek számára speciális

- személyiségfejlesztő,
- tehetséggondozó,
- felzárkóztató programok szervezése.

Területei:

Az integrációs programunk tartalma kiterjed az óvodai nevelés mindazon területei, amelyek kiemelkedő jelentőséggel bírnak a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítésében.

1. szervezési feladatok
2. a nevelőtestület együttműködése
3. a pedagógiai munka kiemelt területei
4. a gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos feladatok
5. együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel
6. óvoda- iskola átmenet támogatása
7. szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés
8. intézményi önértékelés, eredményesség

Szervezési feladatok:

- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása, valamint teljes körű, minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása érdekében kapcsolatot építünk ki
 - a védőnői hálózattal,
 - az e területen működő civilszervezetekkel.
- Beiratkozáskor fokozottan figyelünk a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek arányos eloszlására az óvodai csoportok kialakításánál.
- A gyermekek minél kevesebb óvodai hiányzása érdekében
 - szülői értekezleteken,
 - egyéni beszélgetések alkalmával alkalmazzuk a meggyőzés pedagógiai módszerét.

Pedagógiai munka kiemelt területei

A gyermekek óvodai felvételéről, óvodai életének megkezdésétől kezdve a következő pedagógiai eljárásokat alkalmazzuk:

- Anamnézis felvétele az óvodába lépéskor
- Tudatos tervezett folyamatos és rendszeres tervező és megvalósító pedagógiai munkával segítjük:
- Egészséges életmód, egészségtudat, egészséges táplálkozási szokások kialakítását.
- Szeretetteljes légkörben segítjük az intézményes nevelésbe való beilleszkedést, érzelmi nevelést és szocializációt.
- Érzelmi fejlesztést.
- Anyanyelvi nevelést. Szókincs, nyelvi kifejezőkészség, beszédértés, beszédészlelés fejlődését.
- Hátrányos helyzetű gyermek differenciált fejlesztését, egyéni bánásmóddal az esélyegyenlőség megteremtését.

Intézményünkben gyakori a beszédzavarral küzdő gyerek. Itt fontos feladat, hogy felmérjük a beszédzavar kialakulásának tényezőit

- szülési sérülés,
- megkésett, vagy akadályozott beszédfejlődés (nehezen induló nyelvi fejlődés),
- szegényes szókincs,
- nehézkes verstanulás (nem érti, amit mond), elhúzódo pöszeség,
- motorosan ügyetlen,
- kialakulatlan dominancia (jobb, bal), rossz ritmusérzék,
- kialakulatlan figyelem.

A gyermek életkorától, állapotától függően biztosítani kell a fejlesztő gondozást. Ez nagyfokú együttműködést igényel a szülő, a logopédus és az óvónő részéről. Minél korábbi diagnózist követő rehabilitációs terápia megelőzheti a káros viselkedés kialakulását. Ennek eredményeként óvodába lépéskor már rendelkezhet korlátozott mennyiségű kommunikációs eszköztárral. Ezek a gyerekek speciális nevelést igényelnek, de fontos, hogy normál közösségben is részt vegyenek.

A mi feladatunk legalább napi 4 órában biztosítani, hogy jól érezzék magukat a normál óvodai csoportban. A csoport tagjai fogadják el az ilyen gyermekek másságát. Bátran üljenek le melléljük rajzolni, próbáljanak meg játszani, beszélgetni velük. Próbáljanak meg segíteni nekik.

Az esélyegyenlőségi törvény szerint a szülőnek jogában áll eldönteni, hogy sajátos nevelési igényű gyermeke hova járjon óvodába. A tevékenységközpontú óvodai nevelési program erre ad lehetőséget.

13. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE

13. 1. Az óvoda és a család kapcsolata

A gyermek személyiségének alakulásában meghatározó, hogy milyen nevelési hatások érik a családjában. Alapelveinkkel összhangban, saját nevelési céljainkat és feladatainkat a családi nevelés kiegészítéseként tervezzük meg, mert tiszteletben tartjuk, hogy a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. A megfelelő módon kialakított szokások és viselkedési formák a gyermek számára megkönnyítik az óvodai közösségbe való beilleszkedést. Ezért nagyon fontos a családok nevelési szokásainak a megismerése, közelítése az óvodai nevelési szokásokhoz.

Óvodánk nevelési céljainak sikeres megvalósításához feltétel a szülők egyetértése, támogató beleegyezése.

Vállaljuk, hogy mi a gyermeket gondozzuk, szeretjük, képességeihez mértén megtanítjuk mindarra, ami életkori sajátosságainak megfelelő.

Az odavezető út, a módszerek a szervezeti formák megválasztása az óvodapedagógus dolga.

A kompetencia alapú szemlélet alapján feladatunk a családokkal való együttműködés, a családok segítése, erősítése.

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik és - lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.

Az óvodapedagógusok napi kapcsolatban állnak a szülőkkel, ezáltal az együttnevelés, az együttműködés érdekében a folyamatos párbeszéd feltételrendszere biztosított.

A megvalósításához számítunk a szülők, nagyszülők aktív közreműködésére, segítségére.

Az igazolatlan hiányzások elkerülése érdekében a szülőket tájékoztatjuk a HHH-ból adódó lehetőségekről, a családlátogatások számát növeljük (szükség szerint).

A családok felé nyitottak vagyunk.
Partnerkapcsolat kialakítására törekszünk.

Kapcsolattartás formái

- családlátogatás (közvetlen környezet megismerése),
- beszoktatás (beilleszkedés megkönnyítése, szülővel együtt),
- napi beszélgetések (napi fontos információk átadása),
- nyílt napok,
- fogadóórák,
- közös programok.

Közös programok szervezése szülőkkel együtt (közös kirándulások, úszás, közös ünneplés, gyermeknapi egész napos program).

Fontos szerepe van a kapcsolatok alakulásában a Szülők Szervezetének. Együttműködésükben számítunk kezdeményező, véleménynyilvánító, szervező munkájukra.

13. 2. Az óvoda és a fenntartó kapcsolata

Intézményünk részéről pedagógiai programunk egyfajta kötelezettségvállalás Kakucs Község Önkormányzat – mint intézményfenntartó – felé arra vonatkozóan, milyen színvonalú óvodai ellátást biztosít állampolgárainak, az óvodát igénybe vevő családoknak.

Fenntartónk számára a kötelező feladatellátás és a folyamatosan szűkülő forráslehetőségek egyre inkább elkerülhetlenné teszik a közpénzek hatékony felhasználásának bizonyítását. Az óvodai nevelésre fordított költségek a kerület költségvetésének jelentős részét teszik ki, ezért jogosan merül fel az a kérdés, hogyan hasznosul a köznevelésre fordított pénz? Más szóval, mennyire működünk hatékonyan és eredményesen, teljesítjük-e alapvető funkcionkat, el tudunk-e pénzügyileg és szakmailag számolni a rendelkezésünkre bocsátott forrásokkal?

Cél: A kapcsolat lehetőségeinek folyamatos felülvizsgálatával az intézményfenntartóval, illetve annak munkatársaival való eredményes és hatékony együttműködés kiemelten az alábbi tartalmak vonatkozásában:

- az intézményi dokumentumokkal szembeni fenntartói elvárások pontosítása
- a beszámoltatás szempontjainak és eljárásrendjének kidolgozása, működtetése
- adatszolgáltatás rendjének szabályozása
- partneri igény és elégedettség mérés eljárásrendjének egyeztetése
- egyéb kapcsolattartási tartalmak

Az óvoda és a fenntartó kapcsolata elsősorban a következő főbb területekre terjed ki:

- az óvoda Alapító okiratának kialakítása, módosítására
- pénzügyi-, gazdálkodási tevékenységére, az éves költségvetés jóváhagyása, elfogadása, módosítása
- óvodánk ellenőrzése gazdálkodási szempontból

- óvodánk ellenőrzése működési szempontból
- óvodánk ellenőrzése törvényességi szempontból
- óvodánk ellenőrzése a szakmai munka eredményessége tekintetében
- óvodánk ellenőrzése az itt folyó gyermekvédelmi tevékenységre
óvodánk ellenőrzése a gyermekbalesetek megelőzése érdekében tett intézkedések tekintetében
- az óvodában folyó szakmai munka értékelése
- az SZMSZ jóváhagyása, módosítása abban az esetben, ha annak költségvetési kihatása van
- a Házirendje jóváhagyása, módosítása abban az esetben, ha annak költségvetési kihatása van
- a Pedagógiai Programja jóváhagyása, módosítása abban az esetben, ha annak költségvetési kihatása van

A fenntartóval való kapcsolattartás formái

- szóbeli tájékoztatás
- írásban beszámoló évente egy alkalommal
- egyeztető tárgyalások és megbeszélések
- értekezletek
- az óvoda képviseletének szükség és igény szerint biztosítása képviselő testületi és bizottsági üléseken
- fenntartói rendeletek és határozatok átvétele azok végrehajtása céljából
- szükség és igény szerint speciális információszolgáltatás az óvoda pénzügyi-, gazdálkodási-, szakmai tevékenységhez kapcsolódóan
- működésünkkel és eredményességünkkel kapcsolatos igény és elégedettség mérés évente egy alkalommal

Az óvoda - írásban történő - éves beszámolójának szempontjai:

- Program célok megvalósítása érdekében végzett tevékenység
- Egészségnevelés, környezeti nevelés céljainak teljesítése
- Az éves munkaterv feladatainak teljesítése
- Szülői elégedettség adatok és azokból következő fejlesztések
- Gyermeki elégedettség adatok és azokból következő fejlesztések
- Pedagógusok és munkájukat segítő alkalmazottak elégedettség adatai és azokból következő fejlesztések
- Tehetséggondozás érdekében végzett tevékenységek és azok eredményei
- Felzárkóztatás érdekében végzett tevékenységek és azok eredményei
- Dokumentált „óralátogatások” tapasztalatai
- A vezető ellenőrző tevékenységének tapasztalatai
- Továbbképzéseken szerzett kompetenciák hasznosítása
- Teljesítményértékelési rendszer működtetése, eredmények
- Külső szakmai ellenőrzés eredményei és azokból következő fejlesztések
- Pedagógus életpálya modell: minősítések eredményei, és azokból következő fejlesztések
- az óvoda kapcsolatrendszerének értékelése, különös tekintettel a családok és a fenntartó irányába

13. 3. Az óvoda és az iskola kapcsolata

Az óvoda – iskola közötti átmenet kérdésében a Kompetencia alapú pedagógia kihangsúlyozza az érzelmi és erkölcsi nevelés fontosságát, mert ez alapozza meg a személyiség szocializációját, és kapaszkodót nyújt a világban való eligazodáshoz.

Feltételezi az iskolai munkában a játéknak, mint a fejlesztés céljának és eredményének a megjelenítését, a játék – érzelem – erkölcsi metodikai kapcsolatának érvényesítését.

Az óvodai nevelés óvó-védő, szociális, nevelő és személyiségfejlesztő hatású, ezért legfontosabb feladataink:

- az óvó-védő funkcióban szem előtt tartjuk, hogy a játékra szánjuk a legtöbb időt
- ellene vagyunk minden olyan tevékenységnek, ami „óvodaidegen” és a gyermek kifáradásához, túlterheléséhez vezethet. A szülők ez irányú kéréseit – gyermekeik érdekében – nem vállaljuk fel. Nem engedünk az iskolai nyomásnak sem.
- egészséges, kiegyensúlyozott, boldog gyerekkort kívánunk biztosítani a ránk bízottaknak
- védjük gyermekeink testét, lelkét, értelmét a felesleges megterheléstől
- az iskolával jó kapcsolatra törekszünk, melynek alapja az egymás munkája iránti érdeklődés, megbecsülés és tisztelet.

A helyi általános iskolával jó kapcsolatot alakítottunk ki. Közös hospitálásokkal ismerjük meg egymás munkáját, célkitűzéseit. Az iskola igazgatója tájékoztatja az iskolába készülő gyermekek szüleit a beilleszkedés fontosságáról és az iskola elvárásairól. A leendő elsős tanítónő április és május hónapban rendszeresen látogatja a nagycsoportosokat.

A nagycsoportos óvodapedagógus az első osztályban 2-3-szor meglátogatja volt nagycsoportosait. Ezekkel a látogatásokkal nyomon kísérjük az óvodások iskolába kerülésének átmeneti nehézségeit, hogyan történik beilleszkedésük.

13. 4. Egyéb kapcsolatok

Logopédus

Elvégzi a szűrővizsgálatokat, azokat egyezteteti az óvónővel. Heti egy alkalommal tart foglalkozást az arra rászorult gyermekeknek, melyet a szülők ingyenesen vehetnek igénybe.

Súlyos beszédzavarral küzdő gyermeket a Nevelési Tanácsadóba irányítjuk, ahol megállapítják a további teendőket (Beszédjavító kzp.).

Gyermekorvos

Folyamatosan ellenőrzi a gyermek egészségi állapotát, szükség esetén további szakorvoshoz utalja. Elvégzi a nagycsoportosok iskolai életmódra való testi alkalmasságát.

Védőnő

Havi ellenőrzéseket végez (pl. tetvesség) a gyermek higiéniai állapotáról. Szükség esetén konzultálunk vele, ha szükséges, kérésünkre családlátogatást tesz.

Fogorvos

Évente egyszer ellenőrzi a gyermekek fogazatát, szükség esetén elvégzi a kezelést.

Családsegítő

A hátrányos és veszélyeztetett helyzetben levő családok problémájának megoldásában igyekszik segíteni az óvodával közösen. A szülő, vagy az óvoda kérése alapján segíti a családokat anyagi természetű problémájuk megoldásában. Rajta keresztül tartunk kapcsolatot a Népjóléti Bizottsággal.

Szülői Munkaközösség

Különböző rendezvények lebonyolításában segédkezik. Szükség esetén részt vesz nevelési értekezleteinken. Észrevételeiket, tanácsaikat figyelembe vesszük.

Dönt saját működésének rendjéről, munkatervének elfogadásáról, tisztségviselőinek megválasztásáról, figyelemmel kíséri az intézményben folyó munkát.

Művelődési intézmények (könyvtár, ifjúsági- és sportház)

Sajátos lehetőségeiket tudatosan beépítjük és felhasználjuk nevelőmunkánkban (könyvtárlátogatás, testnevelési foglalkozások tartása a tornateremben).

Pest Megyei Pedagógiai Szakszolgálat

A gyermek problémáinak feltárása a nevelési év elején az óvodában történik.

Az óvodai logopédus - fejlesztő pedagógus - gyermek óvónője közös álláspontját figyelembe véve a szülővel megbeszélve történik a Bizottsági Szakvélemény kérése a megfelelő iskolaválasztáshoz, a sajátos nevelési igény, a speciális fejlesztés megállapításához. A vizsgálat időpontjáról a bizottság értesítése alapján a szülőt értesítjük.

14. INKLUZIÓS FELADATAINK

14. 1. A sajátos nevelést igénylő gyermekek befogadása és fejlesztése

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény a sajátos nevelési igényű - mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő – gyermekek, eredményes fejlesztésének biztosítására kiemelt figyelmet fordít.

Az alapprogramban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek, így az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik.

A gyermekek között fennálló különbségeket pedagógiai programunk kialakításakor mindvégig figyelembe vettük és számos helyen beépítettük. A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok

megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

Sajnos, programunkból ki kellett hagyni az érzékszervi fogyatékos gyermekek fejlesztését, mivel az előző években nem tudta a szakszolgálat biztosítani az utazó pedagógus közvetítését.

Az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez:

- fontos, hogy fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg
- a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl
- a rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő foglalkozások programjai váljanak mindennapi nevelőmunkánk tartalmi elemeivé

A sajátos nevelési igény kifejezi

- a gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékoság által okozott részleges vagy teljes körű módosulását
- a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszthetőségét.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység olyan team-munkában kialakított és szervezett nevelési folyamatban valósul meg, mely az egyes gyermekek vagy gyermekcsoport igényeitől függő eljárások (időkeret, eszközök, módszerek, terápiák) alkalmazását teszi szükségessé.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

A gyermekek rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakvéleménye.

Nevelőmunkánk során figyelemmel kell lenni arra, hogy:

- a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti
- a gyermek iránti elvárást fogyatékoságának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg
- terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.

A rehabilitációs, rehabilitációs egyéni és/vagy csoportos fejlesztés gyógypedagógiai kompetencia. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, konduktor, konduktor-óvodapedagógus, terapeuta együttműködése szükséges.

14. 2. A sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása

Évek óta emelkedik a sajátos nevelési igényű gyermekek száma. A sajátos nevelési igényű gyermekeket integráltan, a többi gyermekkel együtt neveljük

A kompetencia alapú szemlélet kihangsúlyozza:

A sajátos nevelési igényű gyermek is teljes értékű ember. Joga, hogy megfelelő, elfogadó, ugyanakkor fejlesztő hatású környezetben éljen, fejlődjön.

A gyerekek őszintén elfogadják, tolerálják a sajátos bánás módot igénylő társaikat, a gyengébbekhez való közeledés és segítőkészség természetes számukra. Olyan pedagógiai

környezetet kell kialakítania az óvodának, ahol a különbözőség felé fordulás mindenkinek természetessé válik.

Amennyiben a szakértői és rehabilitációs bizottság megállapítja a testi és érzékszervi problémát, az értelmi és beszédzavart, vagy a pszichés fejlődés zavarai miatt kialakult nevelési, tanulási folyamatban meglévő tartós, súlyos akadályozottságot, akkor differenciált fejlesztésre, kis létszámú fejlesztő felkészítésre van szükség.

A nevelés segítői a gyógypedagógus (logopédus, pszichológus) és a fejlesztő pedagógus.

Az óvodapedagógus feladata a sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása során

- Inkluzív szemlélettel a különbözőség elfogadása, elfogadtatása a közösségben, ezen belül különösen a tolerancia, türelem, megértés, figyelmesség, segítőkészség, empátiás készségek alakítása.
- Értesse meg és tudatosítsa a gyermekcsoportban dolgozó dajkával, hogy kommunikációja, bánásmódja, viselkedése ugyanolyan modell értékű, mint az övé.
- Az egyéni, egyedi, másfajta értékek pozitív irányú megközelítése, segítőkészség.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek optimális nevelésének érdekében ismereteinek bővítése gyógypedagógiai téren.
- Együttműködés a gyermekeket ellátó szakemberekkel – gyógypedagógus, logopédus, pszichológus, fejlesztő pedagógus – a hatékonyság, eredményesség, szakszerűség és célszerűség érdekében

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

Külön óvodai csoport létesítése kizárólag az 5. életévét betöltött – óvodai nevelésre kötelezett – és a komplex – gyógypedagógiai, pedagógiai, pszichológiai és orvosi – vizsgálat diagnózisa alapján egyértelműen az enyhén értelmi fogyatékos övezetbe sorolt gyermekek számára abban az esetben lehet szakmailag indokolt, ha az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget a gyermek vélhetően csak a speciális nevelés keretében biztosított, intenzív gyógypedagógiai fejlesztés mellett éri el.

Beszéd fogyatékos gyermek

Beszéd fogyatékos gyermek esetén a receptív vagy expresszív beszéd/nyelvi képességrendszer szerveződésének fejlődési eredetű vagy szerzett zavara miatt az anyanyelv elsajátítás folyamata akadályozott, a gyermek életkorától eltérő. A beszéd fogyatékos gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (expresszív diszfázia, receptív diszfázia, kevert típusú diszfázia, a folyamatos beszéd zavarai, logofóbia, centrális eredetű szerzett beszédzavarok, orrhangzós beszéd) illetve a beszéd problémákhoz társuló megismerési nehézségek és viselkedés zavarok miatt eltérően fejlődik.

Beszéd fogyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság a komplex vizsgálata alapján annak minősít.

A beszédfigyelmetos gyermek óvodai nevelését megelőzheti a korai fejlesztés. A nyelvfejlődési és beszédzavarok az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében a beszédértés és észlelés nehézségében, kifejezőkészség nehézségében (szegényes szóincs, grammatikai fejletlenség), a beszédszerveződés nehézségében (mondatalkotási készség nehézsége, összefüggő beszéd kialakulatlanlansága), a beszédszervi működés gyengességében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, az írott nyelv elsajátításának nehézségeit előjelző kognitív képességzavarban (fonológiai tudatosság, taktilis, vizuális észlelés, verbális emlékezet zavarai), a verbális tanulás lassú fejlődésében nyilvánulhatnak meg.

A beszéd- és nyelvi problémák súlyos zavarra mellé társulhatnak rész-képesség zavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia veszélyeztetettség) és magatartás problémák, amelyek nehezítik a gyermek beilleszkedését.

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, az aktív nyelvhasználatot segítő, speciális terápiákat alkalmazó fejlesztési környezetben valósulhat meg a gyermek komplex állapotfelmérése alapján. A gyermek egyéni képességeihez igazodó intenzív fejlesztőmunka során fontos, hogy az ismeretszerzést sokoldalú tapasztalatszerzést biztosító módon, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel tegyük lehetővé, amely segíti a társas kapcsolatok kialakulását és a személyiség fejlődését is.

Az óvodai nevelés/fejlesztés egész időtartama alatt kiemelt feladat az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, valamint a vizuomotoros koordinációs készség javítása, az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában. A speciális nevelés keretében biztosított fejlesztés segíti az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szint elérését. A gyermek fejlődéséről a szülőket folyamatosan tájékoztatni kell, a gyermek fejlesztése a szülőkkel való együttműködés keretében, egyéni fejlesztési terv alapján valósulhat meg.

Azoknál a beszédfigyelmetos gyermekeknél, akiknél több beszédprobléma együttesen fordul elő, vagy a beszédfigyelmetossághoz a testi érzékszervi- és pszichés fejlődés zavarra társul, az eredményes fejlesztés a logopédia és a társuló figyelmetossághoz módszereinek kombinációjával valósulhat meg.

14. 3. Migráns gyermekek interkulturális nevelése

Az a migráns gyermek, aki, valamint akinek a családja nem magyar állampolgár, és munkavállalás, tanulás céljából tartózkodik Magyarországon, illetve menekült státuszú.

A migráns gyermekek a magyar gyermekekkel azonos feltételek mellett vehetik igénybe az óvodai nevelést. A bevándorló családból érkező gyermekek értékességét egyediségükben keressük. Az egyéni bánásmód elvét az ő nevelésük során is érvényesítjük.

Az óvodapedagógus feladata a migráns gyermekek ellátása során

- Felkészülés a gyermekek fogadására
- A migráns gyermekek empátiás fogadása
- A gyermek érzelmi biztonságának megteremtése
- A családból hozott eltérő szokások tiszteletben tartása
- A magyar nyelv elsajátításának segítése

15. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

2015. november 4-étől visszavonásig érvényes a Kakucsi Kökörcsin Óvoda helyi nevelési programja.

Az óvodai nevelési program módosításának lehetséges indokai:

- fenntartói
- nevelőtestületi kezdeményezésre
- szülői
- törvényi változás esetén

MÓDOSÍTÁS SZABÁLYAI

A program módosítását kezdeményezhetik:

- A nevelőtestület (A nevelőtestületi kezdeményezésnek a 50%+1 fő többséget el kell érnie.)
- A gyermekek nagyobb csoportját képviselő szülők. Az óvodában a gyermekek nagyobb csoportja a mindenkor felvett gyermeklétszám 50%-a.
- A fenntartó (törvényi változás esetén, vagy a finanszírozással kapcsolatban)

16. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

1. Nevelőtestület elfogadta:

Dátum: 2018. szeptember 10.

.....
intézményvezető

2. Szülői szervezet egyetértését nyilvánította:

Dátum: 2018. szeptember 7.

.....
szülői szervezet képviselője

3. Kakucs Község Önkormányzat Képviselő-testülete:

Iktató szám:

4. Megkapták:

Önkormányzat

Szülői Szervezet képviselője

5. Publikálás formája:

Szakkönyvként az óvoda könyvtárában

Dokumentumként az óvoda faliújságján kifüggesztve

Ismertetés szülői értekezleten

A község honlapján a nyilvános közzétételi listán

17. FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM

Dr. Tóth Szöllősiné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában

Forrai Katalin: Ének az óvodában

Kovács György-Bakosi Éva: Játék az óvodában

Lángh Judit: Differenciált egyéni bánásmód az óvodában

Mérei-Binet: Gyermeklélektan

Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja (legújabb módosítások)

Pedagógiai programkészítés az óvodában

Porkolábné Balog Katalin: Kudarccal az iskolában